

Верховний
Суд

ЛЮДИНА.
ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА.
ГІДНІСТЬ

КАСАЦІЙНИЙ
АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
у 2021 році

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВККСУ	Вища кваліфікаційна комісія суддів України
ВП ВС	Велика Палата Верховного Суду
ВРП	Вища рада правосуддя
ВРУ	Верховна Рада України
ВС	Верховний Суд
ЄСПЛ	Європейський суд з прав людини
КАС ВС	Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КАС України	Кодекс адміністративного судочинства України
КМУ	Кабінет Міністрів України
КСУ	Конституційний Суд України
НКР при ВС	Науково-консультативна рада при Верховному Суді
ПК України	Податковий кодекс України
ЦВК	Центральна виборча комісія

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

До вашої уваги звіт про роботу КАС ВС за 2021 рік – четвертий рік діяльності суду.

Нині я без вагань можу констатувати, що до всіх безпрецедентних ситуацій, які виникали в роботі, КАС ВС був повністю готовий:

- своєчасно й ефективно розв'язував спори, незважаючи на велике навантаження щодо кількості справ, які надходили до нього та перебували в його провадженні;
- безперебійно здійснював правосуддя в умовах запроваджених карантинних обмежень, пов'язаних із пандемією;
- невідкладно впроваджував сучасні цифрові технології для підтримання найвищого рівня інформаційного забезпечення своєї діяльності.

Беззаперечно, потужність КАС ВС є результатом самовідданої праці суддів і працівників апарату.

Цього звітного року відбулися суттєві кадрові зміни.

Суддя Микола Гусак скористався правом на відставку. Його багаторічна наполеглива робота та її

результати заслуговують на велику повагу та щирю вдячність. Водночас цього року суддівський штат поповнився висококваліфікованою суддею Тетяною Чумаченко, яку радо вітаємо в нашому колективі.

Секретаря ВП ВС Всеволода Князева Пленум ВС обрав Головою ВС. А я маю велику честь і відповідальність, за підтримки більшості суддів ВС у КАС, удруге очолити суд.

У 2021 році, порівняно з попередніми роками, навантаження щодо кількості справ не зменшилося: упродовж року до суду надійшло 49,5 тисяч заяв і скарг, у провадженні суду перебувало 67,6 тисяч справ і розглянуто 53,3 тисячі справ.

Однак про 2021 рік можна говорити не лише мовою статистики. Протягом року ухвалено низку важливих судових рішень, з якими можна ознайомитись у відповідному тематичному розділі цього звіту.

Цьогоріч традиційно відзначено Дні адміністративної юстиції, які, на моє переконання, стали об'єднувальними для системи адміністративних судів України з огляду на зміст і рівень тематичних заходів, які проводилися в різних областях України і давно відомі за її межами.

Зокрема, КАС ВС провів IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Захист виборчих прав адміністративними судами в Україні».

Протягом року відбулися й інші важливі заходи, ініціаторами проведення та учасниками яких стали судді ВС у КАС. Серед них – вебіари, присвячені обговоренню судової практики ВС, Міжнародний семінар-практикум «Застосування Конституції як акта прямої дії в адміністративному судочинстві», тематичні міжнародні правові форуми, круглі столи тощо.

Діяльність КАС ВС – не лише про сьогодні. Вона спрямована й на майбутнє: упродовж цього року за безпосередньої ініціативи й участі суддів ВС у КАС відбувалася взаємодія суду зі школярами та студентами в різних форматах навчально-просвітницької діяльності.

З більш детальною інформацією про роботу суддів і працівників апарату КАС ВС протягом 2021 року ви можете ознайомитися в тематичних розділах звіту.

*З повагою
Голова Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
Михайло СМОКОВИЧ*

ПРО СУД

ЗАВДАННЯ

Забезпечення права особи на справедливий суд та захист прав, свобод та інтересів від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

ОСОБЛИВОСТІ СУДУ

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС

Статтею 125 Конституції України встановлено: «З метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди».

Закріплення на конституційному рівні адміністративних судів – це визнання важливості таких судів для держави та її громадян і свідчення того, що запровадження адміністративної юстиції – фундаментальна вимога до суспільства, заснованого на принципах верховенства права.

СУД ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Зразкові справи

Згідно з останньою редакцією КАС України в адміністративному процесі застосовується такий унікальний для вітчизняного судочинства механізм забезпечення єдності судової практики, як зразкова справа. Суть цього механізму полягає в ухваленні КАС ВС (з можливим подальшим судовим

контролем з боку ВП ВС) судового рішення в зразковій справі, яке повинні взяти до уваги всі адміністративні суди під час вирішення типових (аналогічних) справ.

Особливо важливі справи

Адміністративні справи щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського референдуму, справи за позовом про дострокове припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ мають істотний вплив на стабільність конституційного ладу, тому їх розгляд здійснюється найбільш досвідченими суддями адміністративної юстиції – суддями ВС у КАС.

До юрисдикції КАС ВС як суду першої інстанції у 2021 році також віднесено розгляд справ про бездіяльність КМУ щодо невнесення до ВРУ законопроекту на виконання (реалізацію) рішення Українського народу про підтримку питання загальнодержавного значення на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою та рішень, дій чи бездіяльності органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів ВРП.

СУД АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

КАС ВС як суд апеляційної інстанції переглядає рішення, ухвалені Шостим апеляційним адміністративним судом у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності ЦВК (крім справ щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського референдуму), члена цієї комісії, ухвалених (вчинених) у межах виборчого процесу, а також дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб, та рішення у справах про

примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені.

СУД КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

КАС ВС як суд касаційної інстанції переглядає судові рішення місцевих та апеляційних адміністративних судів.

КЕРІВНИЦТВО СУДУ

КАС ВС очолює його голова – суддя Михайло Смокович, якого на цю посаду шляхом таємного голосування

на другий чотирирічний строк з 07.12.2021 обрали збори суддів ВС у КАС.

СУДДІВСЬКИЙ КОРПУС

Вища рада юстиції рішенням від 27.10.2016 № 3021/0/15-16 погодила кількість суддів у КАС ВС – 30 штатних одиниць.

Указом Президента України від 10.11.2017 № 357/2017 «Про призначення суддів Верховного Суду» на посади суддів ВС у КАС призначено 28 суддів. Указами Президента України від 14.12.2017 № 417/2017 і від 30.08.2018 № 260/2018 призначено ще по одному судді.

ВРП 31.07.2018 погодила кількість суддів у КАС ВС – 56 штатних одиниць (рішення № 2457/0/15-18).

Указом Президента України від 07.05.2019 № 195/2019 «Про призначення суддів Верховного

Суду» на посади суддів ВС у КАС призначено ще 25 суддів.

3 травня 2019 року у ВС здійснювали правосуддя 55 суддів, призначені до КАС ВС.

У 2021 році суддя Микола Гусак скористався своїм правом на відставку. У 2020 році таким правом скористалися судді Ірина Саприкіна та Тетяна Шипуліна.

Указом Президента України від 13.10.2021 № 530/2021 на посаду судді ВС у КАС призначено Тетяну Чумаченко.

Отже, у 2021 році у ВС правосуддя здійснювали 53 судді, призначені до КАС ВС. 3 посади судді – вакантні.

Суддя Верховного Суду
Микола Гусак

Суддя Верховного Суду
Тетяна Чумаченко

ВЕЛИКА ПАЛАТА

ВП ВС є постійно діючим колегіальним органом ВС, організаційні особливості та повноваження якої визначені ст. 45 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Головним завданням ВП ВС є забезпечення однакового застосування судами норм права.

Судді обираються до ВП ВС зборами суддів відповідних касаційних судів із числа суддів таких касаційних судів.

Суддя ВС, обраний до ВП ВС, здійснює повноваження судді ВП ВС протягом трьох років (крім Голови ВС), але не більше двох строків поспіль.

Пленум ВС постановою від 22.10.2021 № 10 «Про обрання Голови Верховного Суду» Секретаря ВП ВС Всеволода Князева обрав Головою ВС строком на чотири роки з 01.12.2021. Відповідно до наказу ВС від 01.12.2021 № 3081-к Всеволод Князев приступив до виконання обов'язків Голови ВС.

У зв'язку із цим 06.12.2021 збори суддів ВС у КАС шляхом таємного голосування до складу ВП ВС строком на три роки обрали суддю Ігоря Железного.

Отже, до складу ВП ВС входять Голова ВС Всеволод Князев та судді ВС у КАС Тетяна Анцупова, Михайло Гриців, Ігор Железний, Олександр Золотніков, Олександр Прокопенко.

Голова Верховного Суду
Всеволод Князев

Суддя Верховного Суду
Ігор Железний

Суддя Верховного Суду
Тетяна Анцупова

Суддя Верховного Суду
Олександр Золотніков

Суддя Верховного Суду
Олександр Прокопенко

Суддя Верховного Суду
Михайло Гриців

СУДОВІ ПАЛАТИ

Відповідно до ч. 5 ст. 37 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у КАС ВС обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо: податків, зборів та інших обов'язкових платежів; захисту соціальних прав; виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян.

Кількість та спеціалізація судових палат визначаються рішенням зборів суддів з урахуванням вимог вказаної статті та судового навантаження.

Спеціалізація суддів визначається відповідно до Загального класифікатора спеціалізацій суддів та категорій справ.

Суддя Верховного Суду,
секретар судової палати Раїса Ханова

Суддя Верховного Суду,
секретар судової палати Андрій Рибачук

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

Судову палату з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів очолює суддя Раїса Ханова, яку з 08.12.2021 на другий чотирирічний строк шляхом таємного голосування обрано на цю посаду більшістю голосів суддів судової палати.

До складу цієї судової палати входить 17 суддів. Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

як суд першої інстанції у справах:

- щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ, органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів ВРП;
- про дострокове припинення повноважень народного депутата України;

як суд касаційної інстанції у справах:

- щодо митної справи (крім охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності);
- зовнішньоекономічної діяльності;
- спеціальних заходів щодо демпінгового та іншого імпорту;
- щодо валютного регулювання і валютного контролю;
- щодо грошового обігу та розрахунків;
- щодо адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства.

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

Судову палату з розгляду справ щодо захисту соціальних прав очолює суддя Андрій Рибачук, якого 20.05.2019 строком на чотири роки обрано на цю посаду більшістю голосів суддів судової палати шляхом таємного голосування.

До складу цієї судової палати входить 14 суддів. Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

як суд першої інстанції у справах:

- щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ, органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів ВРП;
- про дострокове припинення повноважень народного депутата України;

як суд апеляційної інстанції у справах:

- про примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені;

як суд касаційної інстанції у справах:

- з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема щодо організації господарської діяльності, управління об'єктами державної (комунальної) власності, у тому числі про передачу об'єктів права державної та комунальної власності, реалізації спеціальних владних управлінських функцій в окремих галузях економіки, державного регулювання ринків фінансових послуг;
- щодо регулювання містобудівної діяльності та землекористування;
- щодо охорони навколишнього природного середовища;
- щодо реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики.

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Судову палату з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян очолює суддя Олена Калашнікова,

Суддя Верховного Суду,
секретар судової палати Олена Калашнікова

яку 20.05.2019 строком на чотири роки обрано на цю посаду більшістю голосів суддів судової палати шляхом таємного голосування.

До складу цієї судової палати входить 16 суддів. Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

як суд першої інстанції у справах:

- щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського референдуму;
- щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВКСУ, органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів ВРП;
- про дострокове припинення повноважень народного депутата України;

як суд апеляційної інстанції у справах:

- щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності ЦВК (крім рішень, дій або бездіяльності ЦВК щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнського референдуму), члена цієї комісії, ухвалених (вчинених) у межах виборчого процесу;
- дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб;

як суд касаційної інстанції у справах:

- щодо виборчого процесу та референдуму (поза межами виборчого процесу та референдуму);
- щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав;
- щодо статусу народного депутата України, депутата місцевої ради, організації діяльності представницьких органів влади;
- щодо забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції;
- щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів;
- що виникають з відносин публічної служби;
- щодо здійснення публічних закупівель;
- щодо державного регулювання цін і тарифів;
- щодо бюджетної системи та бюджетного процесу; державного боргу;
- щодо процедур здійснення контролю Рахунковою палатою, Державною аудиторською службою України, державного фінансового контролю;
- щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України.

СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

У 2021 році відбулося 6 засідань зборів суддів ВС у КАС, на яких ухвалено 17 рішень. Зокрема, збори суддів заслухали звіт голови КАС ВС Михайла Смоковича щодо діяльності КАС ВС у 2020 році, інформацію секретарів судових палат КАС ВС Раїси Ханової, Андрія Рибачука, Олени Калашнікової щодо діяльності судових палат у 2020 році та інформацію заступника керівника апарату ВС – керівника секретаріату КАС ВС Наталії Богданюк про діяльність секретаріату КАС ВС та структурних підрозділів апарату ВС, які здійснюють організаційне забезпечення діяльності суду, за цей період.

Також збори суддів своїми рішеннями вносили зміни до персонального складу судових палат суду, персонального складу постійних колегій суддів, визначали резервних суддів для постійних колегій суддів у складі судових палат, а також унесли зміни до спеціалізації суддів і судових палат суду.

Крім цього, збори суддів ухвалили рішення звернутися до Голови ВС щодо необхідності розгляду Пленумом ВС питання про звернення до КСУ з конституційним поданням щодо відповідності (конституційності) абз. 5–7 ст. 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» положенням Конституції України, затвердили Регламент діяльності робочих груп у КАС ВС і доручили секретарю судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Раїсі Хановій забезпечити організацію проведення V Міжнародної науково-практичної конференції «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики»

щодо розгляду спорів, віднесених до спеціалізації цієї судової палати. Також висунули кандидатів для обрання Пленумом ВС суддів ВС у КАС делегатами XIX позачергового з'їзду суддів України.

Збори суддів ВС у КАС 06.12.2021 шляхом таємного голосування строком на чотири роки із 07.12.2021 вдруге обрали головою КАС ВС Михайла Смоковича. Також збори суддів обрали суддю Ігоря Железного до складу ВП ВС строком на три роки.

АПАРАТ СУДУ

Організаційне забезпечення діяльності КАС ВС здійснює секретаріат суду, який очолює заступник керівника апарату ВС – керівник секретаріату КАС ВС

Наталія Богданюк, структурні підрозділи апарату ВС, що забезпечують діяльність КАС ВС, та інші самостійні підрозділи апарату ВС.

СЕКРЕТАРІАТ КАСАЦІЙНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

Відділ забезпечення діяльності голови та заступника голови суду
Керівник – Єлизавета Дзідора

Відділ забезпечення діяльності заступника керівника апарату – керівника секретаріату
Керівник – Наталія Деревецька

Управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів
Керівник – Олеся Марценюк

Патронатна служба
Відділ забезпечення роботи секретаря та суддів судової палати

Управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав
Керівник – Олена Ткаченко

Патронатна служба
Відділ забезпечення роботи секретаря та суддів судової палати
Керівник – Ірина Василенко

Управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян
Керівник – Жанна Букань

Патронатна служба
Відділ забезпечення роботи секретаря та суддів судової палати
Керівник – Інна Жароїд

Служба судових розпорядників (на правах відділу)
Керівник – Анатолій Ключко

Відділ організаційно-протокольного забезпечення заходів суду
Керівник – Світлана Пилипець

Відділ розгляду звернень та надання публічної інформації
Довідково-інформаційний центр

Управління забезпечення автоматизованого документообігу суду
Керівник – Віктор Магрело

Канцелярія (на правах відділу) **Керівник – Анастасія Скопєць**
Відділ опрацювання документів **Керівник – Павло Сирота**
Відділ забезпечення функціонування автоматизованої системи та електронного суду **Керівник – Володимир Силкін**
Сектор архівної справи **Керівник – Зоя Карпова**

СТРУКТУРНІ ПІДРОЗДІЛИ АПАРАТУ ВС, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КАС ВС

Правове управління (I)
Керівник – Юрій Пивовар

Відділ аналізу судової статистики судів адміністративної юрисдикції
Керівник – Наталія Петренко

Відділ вивчення судової практики
Керівник – Олена Романишин

Відділ єдності правових позицій
Керівник – Олена Єзерницька

Відділ аналітичних опрацювань звернень у адміністративних справах
Керівник – Дарина Мудрак

Відділ кадрового забезпечення (I)
Керівник – Ольга Крукевич

Відділ інформатизації та захисту інформації (I)
Керівник – Андрій Гусєв

Відділ управління державним майном (I)
Керівник – Тарас Новіков

ШТАТНА ЧИСЕЛЬНІСТЬ (станом на 31.12.2021)

ФАКТИЧНА ЧИСЕЛЬНІСТЬ (станом на 31.12.2021)

ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ

ЗА КАТЕГОРІЯМИ ПОСАД

СУДОВА СТАТИСТИКА

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ

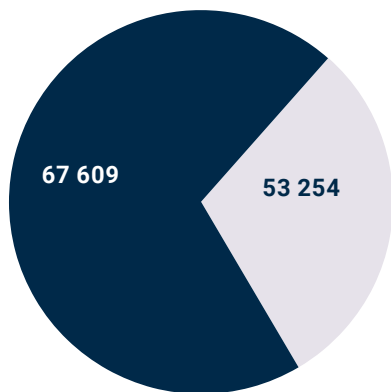
Упродовж 2021 року до КАС ВС надійшло 49 511 справ і матеріалів, перебувало на розгляді 67 609 справ і матеріалів, розглянуто 53 254 справи

та матеріали.

На кінець року не розглянуто 13 544 справи та матеріали.

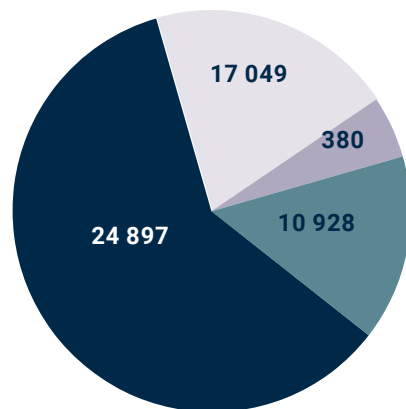
ПОКАЗНИКИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ У 2021 РОЦІ

Показники справ і матеріалів,
що перебували на розгляді, та їх розгляд

- – перебувало на розгляді справ і матеріалів
- – розглянуто справ і матеріалів

Розгляд справ і матеріалів

- – розглянуто по суті / здійснено перегляд судового рішення
- – повернуто матеріалів
- – відмовлено у відкритті провадження
- – ухвалено інші рішення

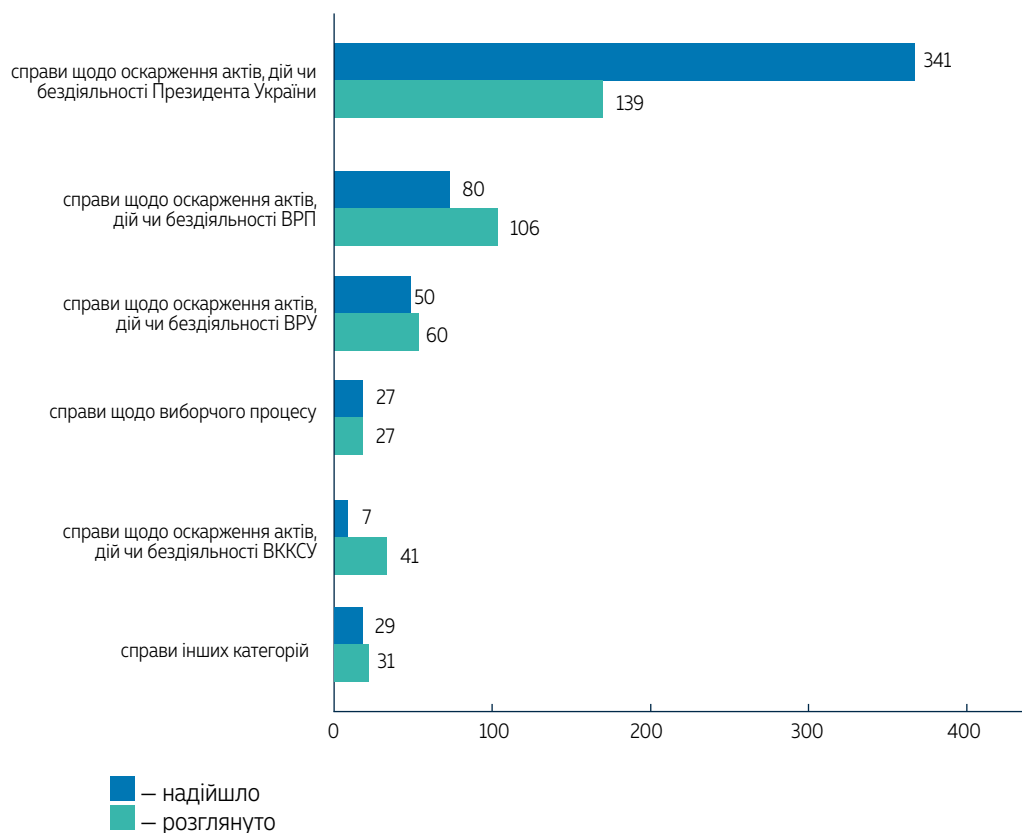
ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Упродовж 2021 року до КАС ВС надійшло 534 позовних заяви (крім подань про розгляд типових справ як зразкових), перебувало на розгляді 715 позовних заяв і адміністративних справ, розглянуто

404 позовних заяви та справи.

На кінець року не розглянуто 309 позовних заяв і справ.

ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ ЗА КАТЕГОРІЯМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ У 2021 РОЦІ

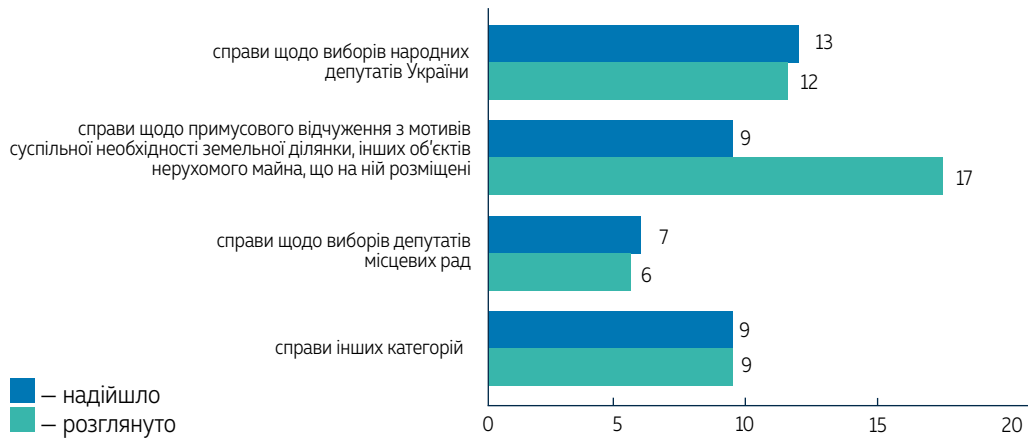
АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Упродовж 2021 року на розгляд КАС ВС як суду апеляційної інстанції надійшло 38 справ за апеляційними скаргами, перебувала на розгляді 51 справа,

розглянуто 44 апеляційних скарги та справи.

На кінець року не розглянуто 4 справи.

ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ ЗА КАТЕГОРІЯМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ У 2021 РОЦІ

КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

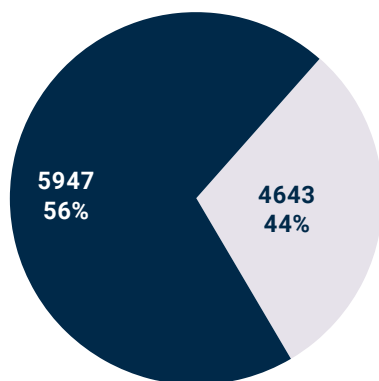
Упродовж 2021 року до КАС ВС надійшло 48 711 касаційних скарг, перебувало на розгляді 66 557 касаційних скарг і справ, розглянуто 52 546

касаційних скарг і справ.

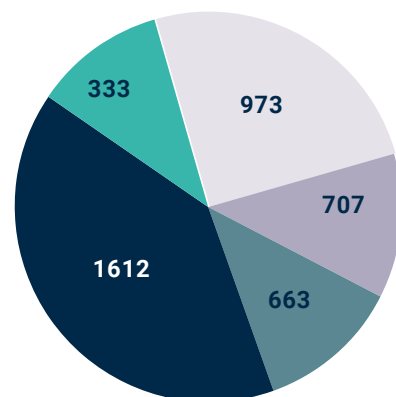
На кінець року не розглянуто 13 205 касаційних скарг та справ.

ПОКАЗНИКИ КАСАЦІЙНОГО ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ У 2021 РОЦІ

Результати перегляду судових рішень у касаційному порядку

Результати скасування судових рішень

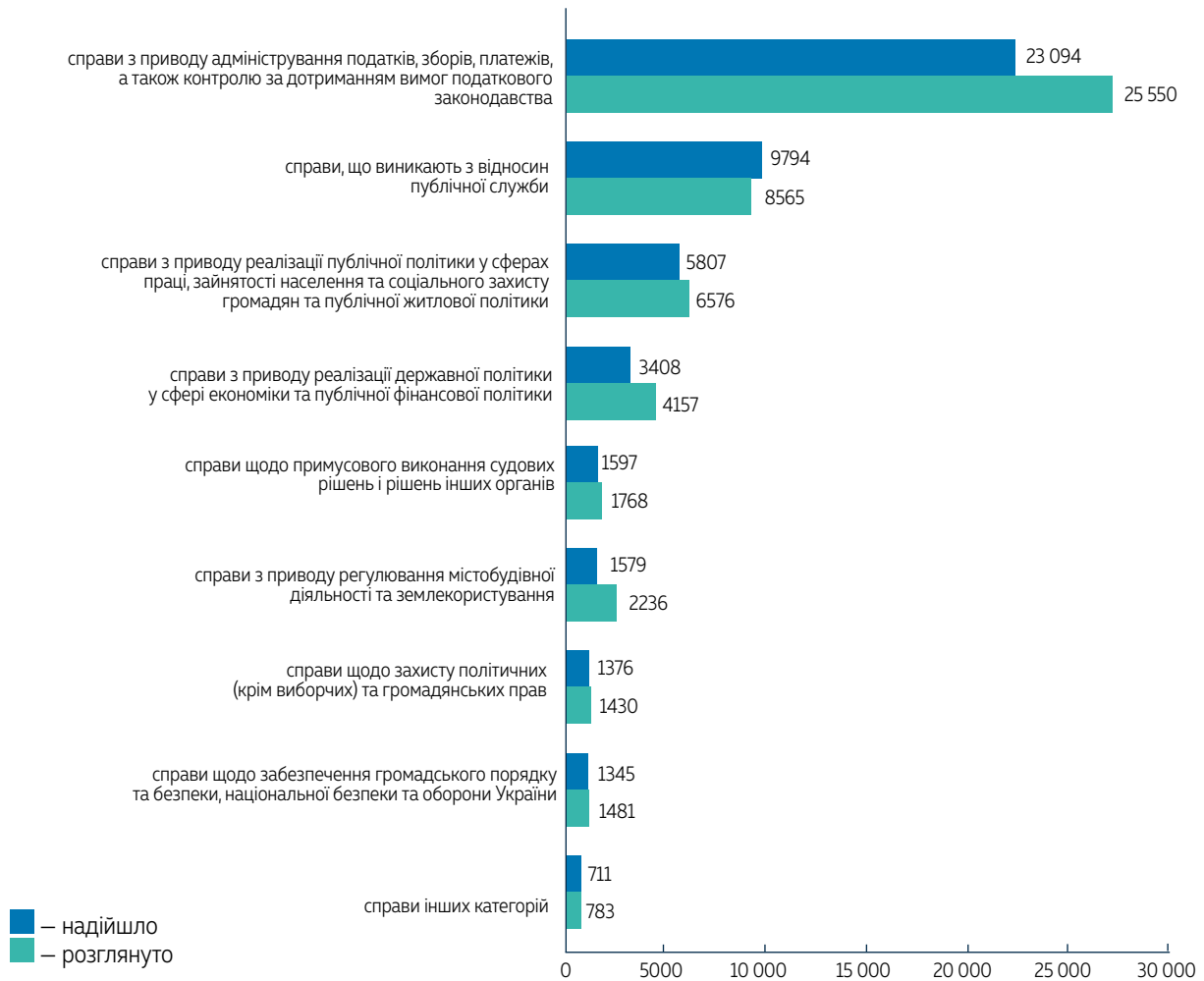

■ – судові рішення залишено без змін
 ■ – судові рішення змінено або скасовано

■ – із ухваленням нового судового рішення
 ■ – із залишенням в силі рішення суду першої інстанції
 ■ – із направленням справи на новий розгляд

■ – із направленням справи для продовження розгляду
 ■ – із закриттям провадження у справі або залишенням заяви без розгляду

ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ ЗА КАТЕГОРІЯМИ
АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ КАСАЦІЙНИМ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ
У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК СУДОМ КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ У 2021 РОЦІ

СУДОВА ПРАКТИКА

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках ВС, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках ВС, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права.

Стаття 36 цього Закону встановлює, що ВС забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

Згідно з процесуальним законом в адміністративному судочинстві механізмами забезпечення єдності судової практики є розгляд зразкових справ, розгляд справ об'єднаною палатою, судовою палатою та ВП ВС.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ У ЗРАЗКОВИХ СПРАВАХ

Упродовж 2021 року на розгляді КАС ВС перебувала 1 зразкова справа, яку розглянуто по суті.

У 2021 році набрали чинності 6 рішень.

ПРО РОЗМІР РАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ ДО 5 ТРАВНЯ ОСОБАМ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

Із дня ухвалення КСУ Рішення від 27.02.2020 № 3-р/2020 розмір разової грошової допомоги до 5 травня особам з інвалідністю внаслідок війни

(Рішення від 29.09.2020 та постанова від 13.01.2021 у справі № 440/2722/20: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91883790>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94377739>)

ПРО ПРАВО НА ПЕРЕРАХУНОК ПЕНСІЇ ПРАЦІВНИКАМ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПІДВИЩЕННЯМ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Особи, яким призначені пенсії відповідно до Закону України «Про прокуратуру» (як від 05.11.1991 № 1789-XII, так і від 14.10.2014 № 1697-VII), мають право на перерахунок пенсії у зв'язку з підвищенням заробітної плати прокурорським працівникам, зокрема на підставі постанови КМУ від 30.08.2017 № 657 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо оплати праці працівників прокуратури», з 13.12.2019 – дня ухвалення КСУ Рішення № 7-р(II)/2019.

(Рішення від 14.09.2020 та постанова від 20.01.2021 у справі № 560/2120/20: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91571313>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95177444>)

ПРО ПРОЖИВАННЯ НА ТЕРИТОРІЇ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ЯК ПІДСТАВУ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ДО ПЕНСІЇ НЕПРАЦЮЮЧИМ ПЕНСІОНЕРАМ

Непрацюючі пенсіонери, які проживають на території, що належить до зони посиленого радіоекологічного контролю, яка водночас згідно з Законом України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» не є зоною радіоактивного забруднення, не мають права на отримання підвищення до пенсії у розмірі однієї мінімальної заробітної плати відповідно до ст. 39 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» у редакції, чинній до 01.01.2015, дія якої відновлена Рішенням КСУ від 17.07.2018 № 6-р/2018.

(Рішення від 23.09.2020 та постанова від 31.03.2021 у справі № 580/2371/20: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91722416>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96377415>)

ПРО ПОРЯДОК ОБЧИСЛЕННЯ ПЕНСІЇ ПО ІНВАЛІДНОСТІ ОСОБАМ, ЯКІ БРАЛИ УЧАСТЬ У ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Обчислення пенсії по інвалідності відповідно до ч. 3 ст. 59 Закону України від 28.02.1991 № 796-XII «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської

(Рішення від 20.05.2020 та постанова від 21.04.2021 у справі № 520/12609/19: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89325555>; <http://www.reestr.court.gov.ua/Review/96822604>)

ПРО ПРАВО НА ОБЧИСЛЕННЯ ПЕНСІЇ ПО ІНВАЛІДНОСТІ ОСОБАМ, ЯКІ БРАЛИ УЧАСТЬ У ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Особи, які брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи під час проходження служби, у тому числі військових зборів, та з огляду на це отримали інвалідність, мають

(Рішення від 25.02.2020 та постанова від 12.05.2021 у справі № 520/1972/19: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87900805>; <http://reyestr.court.gov.ua/Review/97104083>)

ПРО ПРАВО НА ПЕНСІЮ ЗА ВІКОМ НА ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ

Працівники, зайняті повний робочий день на роботах із шкідливими і важкими умовами праці,

(Рішення від 21.04.2021 та постанова від 03.11.2021 у справі № 360/3611/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96463469>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101211541>)

катастрофи», виходячи з п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня відповідного року, можливе лише за бажанням особи з дати звернення із заявою до пенсійного органу та з урахуванням формули, передбаченої Порядком обчислення пенсій особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженим постановою КМУ від 23.11.2011 № 1210.

право на обчислення пенсії по інвалідності на підставі ч. 3 ст. 59 Закону України від 28.02.1991 № 796-XII «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» виходячи з п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня відповідного року, як військово-службовці, із 26.04.2019 – після дати ухвалення КСУ Рішення від 25.04.2019 № 1-р (II)/2019.

мають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, зокрема після досягнення жінками 50 років, відповідно до ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» з урахуванням Рішення КСУ від 23.01.2020. № 1-р/2020.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ СУДОВИХ ПАЛАТ

Суд, який розглядає справу в касаційному порядку в складі колегії суддів, передає справу на розгляд палати, до якої входить така колегія, якщо ця колегія вважає за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах,

викладеного в раніше ухваленому рішенні ВС у складі колегії суддів з цієї самої палати або у складі такої палати.

Упродовж 2021 року в складі судових палат ухвалено 28 судових рішень.

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

ПРО ПРАВОМІРНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ДО ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ ШТРАФНИХ САНКЦІЙ ЗА НЕПОДАННЯ ЗВІТУ ПРО КОНТРОЛЬОВАНІ ОПЕРАЦІЇ, ЗДІЙСНЕНІ У ПЕРІОД ДО ВИКЛЮЧЕННЯ КРАЇНИ З ПЕРЕЛІКУ ДЕРЖАВ, ЩО ВІДПОВІДАЮТЬ КРИТЕРІЯМ, УСТАНОВЛЕНИМ ПП. 39.2.1.2 ПП. 39.2.1 П. 39.2 СТ. 39 ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Виключення країни з Переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим

(Постанова від 22.02.2021 у справі № 826/12668/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95579935>)

ПРО ПРАВОМІРНІСТЬ ОПОДАТКУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ ПОДАТКОМ ВИРОБНИЧО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ВТРАТ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ (МЕТАНУ) В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ СТАЦІОНАРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ЗАБРУДНЕННЯ

пп. 39.2.1.2 пп. 39.2.1 п. 39.2 ст. 39 Податкового кодексу України, після здійснення платником податку протягом періоду контрольованих операцій, не є підставою для звільнення особи від обов'язку подати звіт про контрольовані операції, здійснені в період, коли така країна перебувала в цьому Переліку, оскільки вказаний обов'язок виник у платника податку у зв'язку з учиненням у звітному періоді зазначених контрольованих операцій, які не перестають такими вважатися з настанням наведеної обставини, і мав бути виконаний за закінченням відповідного звітного року.

ПК України встановлює обов'язок сплачувати екологічний податок за викиди в атмосферне повітря метану, який належить до вуглеводнів і є забруднюючою речовиною згідно з додатком II до Протоколу про реєстри викидів і перенесення забруднювачів від 21.05.2003.

(Постанова від 25.02.2021 у справі № 160/8128/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95240809>)

ПРО СТРОК ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ З ПОЗОВОМ ПРО СКАСУВАННЯ ВИМОГИ ПРО СПЛАТУ НЕДОЇМКИ З ЄДИНОГО ВНЕСКУ ПІСЛЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЦЕДУРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ОСКАРЖЕННЯ (ДОСУДОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ)

Строк, протягом якого особа може звернутися до суду після застосування процедури досудового оскарження вимоги фіскального органу про сплату єдиного внеску, становить три місяці з дня отримання платником рішення органу доходів і зборів вищого рівня, прийнятого за наслідками розгляду відповідної скарги.

(Постанова від 25.02.2021 у справі № 580/3469/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95240811>)

ПРО ОБОВ'ЯЗОК СПЛАТИ ОРЕНДНОЇ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ ДЕРЖАВНОЇ ТА/АБО КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, НАДАНУ ФІЗИЧНІЙ ОСОБІ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА, КОЛИ ЦЯ ДІЛЯНКА ФАКТИЧНО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ БЕЗ ЗМІНИ ОРЕНДАРЯ В ДОГОВОРІ ОРЕНДИ

Податковий обов'язок щодо сплати орендної плати лежить на орендареві земельної ділянки, який визначений у договорі оренди земельної ділянки та право користування земельною ділянкою якого зареєстроване в державному реєстрі речових прав. Податковий обов'язок зі сплати орендної плати за

землю державної та комунальної власності виникає у фермерського господарства, для створення якого фізичній особі було надано земельну ділянку, після переходу до нього прав орендаря в установленому законом порядку.

(Постанова від 18.06.2021 у справі № 400/1730/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97771444>)

ПРО ВКЛЮЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ ДО СКЛАДУ ІНШИХ ВАЛОВИХ ВИТРАТ СУМ, УМОВИ НЕСПЛАТИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ ЗА СПРОЩЕНОЮ СИСТЕМОЮ ОПОДАТКУВАННЯ, А ТАКОЖ НЕНАРАХУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ОТРИМАНІ СУМИ ВИНАГОРОДИ У ГРОШОВІЙ ФОРМІ (БОНУСУ) ПОКУПЦЮ ЗА ДОСЯГНЕННЯ ВІДПОВІДНИХ ПОКАЗНИКІВ ОБСЯГУ ПРИДБАННЯ ОБ'ЄКТОМ ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (МАРКЕТИНГОВІ ПОСЛУГИ)

До витрат фізичної особи – підприємця, пов'язаних зі здійсненням ним господарської діяльності, на час виникнення спірних правовідносин (до 01.01.2017) належали витрати на сплату орендної плати за землю державної та комунальної власності та/або земельного податку.

Мотиваційні (бонусні) виплати, отримані за дистриб'юторським договором, належать до винагороди

за надання маркетингових послуг, які є об'єктом оподаткування податку на додану вартість у розумінні п. 185.1 ст. 185 ПК України.

(Постанова від 18.06.2021 у справі № 120/4866/18-а: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97771462>)

ПРО МОЖЛИВІСТЬ СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ З ПРОЩЕНОЇ БАНКОМ СУМИ ОСНОВНОГО БОРГУ ЗА ФІНАНСОВИМ КРЕДИТОМ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Якщо кредитор (банк) здійснив анулювання (прощення) основної суми боргу (кредиту), а не суми

в розмірі різниці, розрахованої кредитором відповідно до п. 8 підрозд. 1 розд. XX «Перехідні положення» ПК України, то з метою оподаткування сума такого анульованого боргу вважається додатковим благом і включається до загального місячного (річного) оподаткованого доходу з обчисленням та перерахуванням до бюджету відповідної суми податку.

(Постанова від 28.07.2021 у справі № 826/12872/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98839711>)

ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ПРАВА Й ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН ЩОДО ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ОПЕРАЦІЯМИ ВІДПОВІДНО ДО ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ДОГОВОРІВ (КОНТРАКТІВ), ЗОБОВ'ЯЗАННЯ РЕЗИДЕНТА В ЯКИХ ПРИПИНЕНІ ШЛЯХОМ ЗАЛІКУ ОДНОРІДНИХ ЗУСТРІЧНИХ ВИМОГ З УЧАСТЮ КІЛЬКОХ НЕРЕЗИДЕНТІВ

У разі припинення зобов'язання за зовнішньоекономічним договором шляхом зарахування зустрічним однорідних вимог у строк, установлений нормами Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» для розрахунків в іноземній валюті, підстави для притягнення резидента до відповідальності за порушення термінів розрахунків в іноземній валюті (за ненадходження валютної виручки) відсутні, незалежно від підстав виникнення зустрічних однорідних вимог і складу учасників їх зарахування.

(Постанова від 29.07.2021 у справі № 817/1200/15: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98710758>)

ПРО МОЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ В ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ ПРИПИСІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО СОЛІДАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ДОГОВОРУ ПРО СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ І, ЯК НАСЛІДОК, СТЯГНЕННЯ З НИХ ПОДАТКОВОГО БОРГУ СОЛІДАРНО

Учасники податкових правовідносин спільно мають обов'язок і несуть відповідальність за погашення податкового боргу. Спільне виконання податкових зобов'язань усіма учасниками договору про спільну діяльність є подібним до принципу солідарної відповідальності, але метою такого забезпечення є виконання податкових зобов'язань, а не відповідальність за їх порушення.

(Постанова від 28.09.2021 у справі № 810/2406/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100079272>)

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

ПРО ПОЕТАПНУ ВИПЛАТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ ПЕНСІЙНИХ ВИПЛАТ З УРАХУВАННЯМ ЇХ ПІДВИЩЕННЯ

З 01.01.2018 до 05.03.2019 військовослужбовці мали право на отримання пенсійних виплат з урахуванням їх підвищення та поетапною виплатою на підставі норм постанови КМУ від 21.02.2018

№ 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб», оскільки остання була чинною станом на час виникнення спірних правовідносин – 01.01.2018. Відповідно до принципу незворотності дії нормативно-правового акта в часі скасування з 05.03.2019 в судовому порядку п. 2 цієї постанови не впливає на результат розгляду цієї категорії справ по суті.

(Постанова від 17.03.2021 у справі № 560/3762/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97461178>)

ПРО НАЛЕЖНИЙ ДОЗВІЛЬНИЙ ОРГАН І ЙОГО БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ ПРО НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА РОЗМІЩЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ РЕКЛАМИ В МІСТІ КИЄВІ

При наданні дозволу на розміщення зовнішньої реклами в місті Києві належним дозвільним органом у розумінні ст. 4 Закону України «Про дозвільну

систему у сфері господарської діяльності» є Київська міська державна адміністрація, яка не має права делегувати свої повноваження, визначені законом, іншим органам.

Неприйняття рішення про відмову в наданні дозволу належним дозвільним органом свідчить про протиправну його бездіяльність. Водночас сама лише бездіяльність (неприйняття рішення у встановлений строк) не є достатньою підставою для застосування принципу мовчазної згоди.

(Постанова від 17.03.2021 у справі № 826/9746/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95616086>)

ПРО СТРОК ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ В СОЦІАЛЬНИХ СПОРАХ, ЩО ВИНИКАЮТЬ З ОРГАНАМИ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Для визначення початку перебігу строку для звернення до суду необхідно встановити час, коли позивач дізнався або повинен був дізнатися про порушення своїх прав, свобод та інтересів. Позивачеві недостатньо лише послатися на необізнаність про порушення його прав, свобод та інтересів; при зверненні до суду він повинен довести той факт, що не міг дізнатися про порушення свого права й саме із цієї причини не звернувся за його захистом до суду протягом шести місяців від дати порушення його прав, свобод чи інтересів чи в інший визначений законом строк звернення до суду. Водночас триваюча пасивна поведінка такої особи не

свідчить про дотримання нею строку звернення до суду з урахуванням наявної в такої особи можливості знати про стан своїх прав, свобод та інтересів.

Пенсія є щомісячним періодичним платежем, а тому в будь-якому разі її розмір відомий особі, яка її отримує щомісячно. Отже, отримання пенсіонером листа від територіального органу Пенсійного фонду України у відповідь на його заяву не змінює моменту, з якого така особа повинна була дізнатися про порушення своїх прав, а свідчить лише про час, коли вона почала вчиняти дії щодо реалізації свого права, і ця дата не пов'язується з початком перебігу строку звернення до суду, якщо така особа без зволікань та протягом розумного строку не вчиняла активних дій щодо отримання інформації про правильність / помилковість нарахування розміру пенсії, своєчасність / несвоечасність її перерахунку тощо.

(Постанова від 31.03.2021 у справі № 240/12017/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95946021>)

**ПРО ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ
ДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ
І ФІЗИЧНИХ ОСІБ – ПІДПРИЄМЦІВ,
ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ
НАЙМАНУ ПРАЦЮ,
У РАЗІ НЕДОДЕРЖАННЯ
МІНІМАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ
ОПЛАТИ ПРАЦІ**

Притягнення суб'єкта господарювання та його посадових осіб до відповідальності за використання праці неоформлених працівників, несвоєчасну та не у повному обсязі виплату заробітної плати, недодержання мінімальних гарантій в оплаті праці здійснюється одночасно із внесенням припису про усунення виявлених порушень у ході інспекційного відвідування або невідомого інспектування незалежно від факту їх усунення.

(Постанова від 31.03.2021 у справі № 805/430/18-а: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96015811>)

**ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
У СФЕРІ ДОЗВІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЩОДО КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ
ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО
НАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОЗВОЛУ
НА ЇХ КОРИСТУВАННЯ**

Рішення Державної служби геології та надр України про надання спеціального дозволу на користування надрами за результатами розгляду заяви ухвалюється на підставі законодавства, що діє на час прийняття рішення про надання чи відмову в наданні дозволу, а не на час звернення з відповідною заявою.

(Постанова від 31.03.2021 у справі № 803/1541/16: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97806555>)

**ПРО ПОРЯДОК ОБЧИСЛЕННЯ
КАЛЕНДАРНОЇ ВИСЛУГИ РОКІВ НА
ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ ДЛЯ ПРИЗНАЧЕННЯ
ПЕНСІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ**

яка складається з повної кількості календарних днів відповідного періоду (календарний рік – 365 календарних днів, календарний місяць – 30 календарних днів). Для призначення пенсій за вислугу років за цим законом календарна вислуга років може бути зарахована на пільгових умовах відповідно до Порядку обчислення вислуги років, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 № 393.

Для цілей Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» календарна вислуга – це вислуга,

(Постанова від 14.04.2021 у справі № 480/4241/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96250219>)

**ПРО ЗАМІНУ БОРЖНИКА ВИКОНАВЧОГО
ПРОВАДЖЕННЯ, ЯКИЙ ПЕРЕБУВАЄ НА
ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ**

внутрішньо переміщеними особами, правонаступництво між пенсійними органами, один з яких перебуває на території проведення антитерористичної операції, та заміна боржника виконавчого провадження у справі є виправданим і необхідним для виконання судового рішення, яке набрало законної сили.

Для здійснення ефективного захисту та відновлення порушених прав громадян України, які є

(Постанова від 21.04.2021 у справі № 429/3281/13-а: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96706614>)

**ПРО НЕВКЛЮЧЕННЯ ВИНАГОРОДИ
ЗА УЧАСТЬ В АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ
ОПЕРАЦІЇ ДО СКЛАДУ ГРОШОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРИ ОБЧИСЛЕННІ ПЕНСІЇ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ**

винагорода за участь в антитерористичній операції не є складовим елементом грошового забезпечення військовослужбовця, з якого обчислюється пенсія, відповідно до статті 43 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

(Постанова від 02.06.2021 у справі № 240/11441/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97357218>)

**ПРО ПРАВОМІРНІСТЬ ВИДАННЯ ОДНИХ
МІСТОБУДІВНИХ УМОВ ТА ОБМЕЖЕНЬ
НА ЗАБУДОВУ СУМІЖНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ
ДІЛЯНОК, ЯКІ МАЮТЬ ОДНУ АДРЕСУ
ТА НАЛЕЖАТЬ ДО ТЕРИТОРІЇ ОБ'ЄКТА
БУДІВНИЦТВА**

Містобудівні умови й обмеження забудови земельної ділянки видаються для проектування конкретного об'єкта будівництва (будинку, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплексів, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури) на конкретній території, що може складатися з однієї або декількох земельних ділянок.

(Постанова від 30.06.2021 у справі № 806/3365/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98054587>)

ПРО ВІДСУТНІСТЬ ПРАВА ЧЛЕНІВ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА БЕЗОПЛАТНУ ПЕРЕДАЧУ ІМ У ВЛАСНІСТЬ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК, НАДАНИХ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТАКОГО ГОСПОДАРСТВА

Члени фермерських господарств, у тому числі засновник (який отримав земельну ділянку в користування для створення такого фермерського господарства), можуть отримати безоплатно у приватну

власність земельні ділянки в розмірі земельної частки (паю) із земель державної та комунальної власності у порядку, передбаченому Земельним кодексом України, та лише після припинення права власності чи користування такими земельними ділянками інших осіб у визначеному законом порядку. У членів фермерського господарства, у тому числі засновника, не виникає право на безоплатну передачу у власність земельних ділянок із земель, що надавалися в користування засновнику для створення фермерського господарства.

(Постанова від 03.11.2021 у справі № 817/1911/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100856573>)

ПРО АНУЛЮВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОЗВОЛУ НА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ З ПІДСТАВИ НЕНАДАННЯ НАДРОКОРИСТУВАЧЕМ ЗВІТУ ПРО СТАН ЗАПАСІВ КОРИСНИХ КОПАЛИН

Порушення надрокористувачем зобов'язання звітувати перед Державним науково-виробничим

підприємством «Державний інформаційний геологічний фонд України» про стан запасів корисних копалин, передбаченого в Угоді про умови користування надрами, є самостійною підставою для припинення права користування ними шляхом анулювання спеціального дозволу на користування надрами. У такому разі не є обов'язковим проведення додаткової перевірки Державною службою геології та надр України.

(Постанова від 03.11.2021 у справі № 812/1743/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100823910>)

ПРО СУДОВЕ ОСКАРЖЕННЯ ДІЙ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ВИТЯГУ З ТЕХНІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ПРО НОРМАТИВНУ ГРОШОВУ ОЦІНКУ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ЯК НАЛЕЖНИЙ СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН

Дії щодо формування витягу з технічної документації про нормативну грошову оцінку земельної ділянки

можуть бути предметом судового оскарження, що є належним способом захисту прав позивача. Видача витягу з технічної документації з нормативної грошової оцінки конкретної земельної ділянки не передбачає можливості вибору суб'єктом владних повноважень на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень, оскільки є єдиним законодавчо закріпленим варіантом поведінки такого суб'єкта при оформленні даних про нормативну грошову оцінку окремої земельної ділянки.

(Постанова від 24.11.2021 у справі № 817/1780/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101404379>)

ПРО ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ВІДСОТКА, ЯКИЙ ПІДЛЯГАЄ ЗАСТОСУВАННЮ ПРИ ПЕРЕРАХУНКУ ПЕНСІЇ, ПРИЗНАЧЕНОЇ ПРАЦІВНИКУ ПРОКУРАТУРИ ДО 01.10.2011, ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРИ ПЕРЕРАХУНКУ ТАКОЇ ПЕНСІЇ ОБМЕЖЕННЯ МАКСИМАЛЬНИМ РОЗМІРОМ

Під час здійснення перерахунку пенсії працівника прокуратури, право на перерахунок якої виникло після набрання чинності Законом України від 14.10.2014 № 1697-VII «Про прокуратуру», відсоткове значення розміру пенсії визначається відповідно до ч. 2 ст. 86 цього Закону на момент виникнення права на перерахунок (а не на момент

призначення пенсії) і застосовується в розмірі 60 % від суми місячної (чинної) заробітної плати працівників прокуратури. Працівники прокуратури, яким пенсія призначена до 01.10.2011 (дати набрання чинності Законом України від 08.07.2011 № 3668-VI «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи») та в яких розмір пенсії на момент набрання чинності цим Законом перевищував максимальний розмір, мають право на отримання пенсії в розмірі, який перевищує максимальний, без можливості її перерахунку до моменту, коли такий розмір відповідатиме максимальному розміру пенсії. З моменту відповідності розміру пенсії максимальному розміру пенсії підлягають застосуванню загальні правила щодо обмеження її розміру.

(Постанова від 21.12.2021 у справі № 580/5962/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102170925>)

ПРО БАЗОВУ ВЕЛИЧИНУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ПЕНСІЇ У ЗВ'ЯЗКУ З ВТРАТОЮ ГОДУВАЛЬНИКА – СУДДІ, ЩО ПЕРЕБУВАВ У ВІДСТАВЦІ Й ОТРИМУВАВ ЩОМІСЯЧНЕ ДОВІЧНЕ ГРОШОВЕ УТРИМАННЯ ТА МАВ ПРАВО НА ПЕНСІЮ ЗА ВІКОМ НА ПІДСТАВІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ ВІД 16.12.1993 № 3723-XII «ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ»

Розмір щомісячного довічного грошового утримання судді не може застосовуватися як базова величина при призначенні пенсії у зв'язку з втратою

годувальника – судді, що перебував у відставці та отримував щомісячне довічне грошове утримання. Водночас, у разі наявності в такого годувальника на час смерті права на пенсію за віком на підставі ст. 37 Закону України від 16.12.1993 № 3723-XII «Про державну службу» та на підставі Закону України від 09.07.2003 № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника визначається на вибір заявника – утриманця, який звернувся за призначенням такої пенсії: 70 % від розміру пенсії за віком, обчисленої на підставі Закону № 3723-XII, або 50 % від розміру пенсії за віком, обчисленої на підставі Закону 1058-IV.

(Постанова від 21.12.2021 у справі № 440/7341/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102170920>)

СУДОВА ПАЛАТА З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

ПРО ГРОШОВУ КОМПЕНСАЦІЮ ПОЛІЦЕЙСЬКОМУ ЗА НЕВИКОРИСТАНУ ВІДПУСКУ

У разі звільнення поліцейських з органів Національної поліції України їм виплачується грошова компенсація за всі невикористані ними дні як основної, так і додаткової відпусток, незалежно від часу набуття права на таку відпустку.

(Постанова від 19.01.2021 у справі № 160/10875/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94237142>)

ПРО СТРОК ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ В СПРАВАХ ЩОДО ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

У справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби

спеціальним строком для звернення до суду є місячний строк, установлений ч. 5 ст. 122 КАС України, який має перевагу в застосуванні порівняно із загальним шестимісячним строком, визначеним у ч. 2 ст. 122 цього Кодексу.

(Постанова від 11.02.2021 у справі № 240/532/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94840192>)

ПРО ПРАВО СУДДІ НА ОДЕРЖАННЯ НАДБАВКИ ДО ПОСАДОВОГО ОКЛАДУ ЗА ВИСЛУГУ РОКІВ І ДОДАТКОВОЇ ВІДПУСТКИ ТА НЕЗАРАХУВАННЯ ДО НЬОГО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СТАЖУ

До стажу роботи суддів судів загальної юрисдикції, що дає право на одержання надбавки до посадового окладу за вислугу років та додаткової відпустки, не зараховується час роботи на посадах науково-педагогічних працівників.

(Постанова від 26.04.2021 у справі № 460/2067/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96543531>)

ПРО ЮРИСДИКЦІЮ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ОРГАНІВ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

Спори щодо оскарження рішень органів Антимонопольного комітету України, прийнятих за наслідками розгляду скарг учасників торгів, поданих у процедурах публічних закупівель, підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства незалежно від того, чи укладено між замовником та учасником договір за наслідками цієї процедури.

(Постанова від 26.04.2021 у справі № 640/14645/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96543587>)

ПРО МІСЦЕ ВІДКРИТТЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПРИВАТНИМ ВИКОНАВЦЕМ

Визначення місця відкриття виконавчого провадження щодо фізичної особи – боржника має відбуватися за зареєстрованим місцем проживання такого боржника. Будь-яка інша адреса місця проживання чи відомості про місце перебування фізичної

особи – боржника можуть слугувати додатковою інформацією і сприяти примусовому виконанню рішення. Одна лише вказівка на місце проживання, яке не має жодного взаємозв'язку з особою боржника, не може вважатися достатньою підставою для прийняття виконавчого документа приватним виконавцем, територіальний округ якого охоплює місце виконання, визначене за цією адресою.

(Постанова від 15.07.2021 у справі № 380/9335/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98367890>)

ПРО ПРАВО СУДДІ НА ОТРИМАННЯ ДОПОМОГИ НА ОЗДОРОВЛЕННЯ ЗА РІЗНІ РОБОЧІ РОКИ ПРОТЯГОМ ОДНОГО КАЛЕНДАРНОГО РОКУ

Право судді на отримання допомоги на оздоровлення за попередні робочі роки не обмежене прив'язкою до конкретного бюджетного (календарного) року, а залежить лише від умови щодо

отримання щорічної відпустки за відпрацьований робочий рік і розміру допомоги. Суддя має право на виплату в одному бюджетному (календарному) році двічі допомоги на оздоровлення в розмірі посадового окладу, якщо він отримує відпустку за різні періоди роботи (різні робочі роки) і не скористався правом на отримання допомоги на оздоровлення в повному розмірі за відповідний відпрацьований рік при використанні частини відпустки попередньо.

(Постанова від 06.09.2021 у справі № 240/722/20: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/99458845>)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ОБ'ЄДНАНОЇ ПАЛАТИ

Суд, який розглядає справу в касаційному порядку в складі колегії суддів або палати, передає справу на розгляд об'єднаної палати, якщо ця колегія або палата вважає за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні ВС у складі колегії суддів з іншої палати або у складі іншої палати чи об'єднаної палати.

Упродовж 2021 року об'єднана палата діяла в складі таких суддів: Жанна Мельник-Томенко, Олена Калашнікова, Наталія Коваленко, Ігор Олендер, Андрій Рибачук, Михайло Смокович, Раїса Ханова.

Цього року об'єднана палата ухвалила 7 судових рішень.

ПРО ВКЛЮЧЕННЯ ДО ПОДАТКОВОЇ ЗАСТАВИ МАЙНА, ЯКЕ ПЕРЕБУВАЄ В ІПОТЕЦІ

За відсутності доказів державної реєстрації відступлення права вимоги за іпотечним договором

суд не надає оцінку правомірності дій податкового органу щодо включення до податкової застави майна, яке перебуває в іпотеці, та звільнення його з податкової застави, а вказує на відсутність обставин, які б свідчили про порушення прав, свобод чи інтересів особи.

(Постанова від 19.01.2021 у справі № 813/3676/16: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94237211>)

ПРО НЕМОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВОГО РІШЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ, ЯКЕ НЕ ПІДЛЯГАЄ ПРИМУСОВОМУ ВИКОНАННЮ

Рішення суду, що набрало законної сили та яким

у задоволенні позову відмовлено, не може бути переглянуте у зв'язку з виключними обставинами на підставі п. 1 ч. 5 ст. 361 КАС України (положення якого містять імперативний припис), оскільки підставою для перегляду рішення у зв'язку з виключними обставинами є лише рішення суду, яке ще не виконане.

(Постанова від 19.02.2021 у справі № 808/1628/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95010526>)

ПРО ЗАРАХУВАННЯ НА ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ ПЕРІОДУ УЧАСТІ В АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ ОПЕРАЦІЇ ДО КАЛЕНДАРНОЇ ВИСЛУГИ РОКІВ ДЛЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПЕНСІЇ ЗА ВИСЛУГОЮ РОКІВ

Період участі поліцейського в антитерористичній операції зараховується на пільгових умовах до стажу роботи, що дає право на призначення пенсії за вислугу років. Основним актом, на підставі якого здійснюється обчислення періоду проходження військової служби для зарахування його до стажу, є Закон

України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Пільгове обчислення періоду проходження військової служби є похідним від визначальної підстави і може визначатись іншими підзаконними нормативно-правовими актами, зокрема постановою КМУ. Можливість пільгового обчислення вказаного періоду пов'язується насамперед зі спеціальним статусом, якого особа набула в результаті виконання відповідної, визначеної в законодавчому порядку, роботи. Законодавчий термін «календарна вислуга років» не виключає можливості пільгового обчислення цієї вислуги років на підставі підзаконного акта.

(Постанова від 03.03.2021 у справі № 805/3923/18-а: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95277911>)

ПРО СУДОВІ РІШЕННЯ, ЯКІ НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ / ПІДЛЯГАЮТЬ КАСАЦІЙНОМУ ОСКАРЖЕННЮ В РОЗУМІННІ Ч. 3 СТ. 272 КАС УКРАЇНИ

Касаційному оскарженню в розумінні ч. 3 ст. 272 КАС України не підлягають судові рішення суду апеляційної інстанції, якими закінчено перегляд в апеляційному порядку рішень суду першої інстанції, ухвалених судом за наслідком розгляду справ, визначених ст. 273–277, 282–286 цього Кодексу, та якими спір

вирішено по суті щодо заявлених позовних вимог. На всі інші випадки, зокрема, щодо оскарження в касаційному порядку судових рішень апеляційного суду, ухвалених за наслідками апеляційного перегляду справ, визначених ст. 273–277, 282–286 КАС України, у тому числі ухвал, якими вирішено процедурні питання, пов'язані з рухом справи в суді першої інстанції, а також ухвал, постановлених за наслідками вирішення питання про залишення заяви без розгляду, дія ч. 3 ст. 272 цього Кодексу не поширюється, і такі судові рішення підлягають касаційному оскарженню на загальних підставах.

(Постанова від 30.04.2021 у справі № 520/15510/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96685069>)

ПРО НЕРЕГУЛЯТОРНУ ПРИРОДУ РІШЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Рішення органів місцевого самоврядування про встановлення місцевих податків і зборів є нормативно-правовими актами з питань оподаткування

місцевими податками та зборами, які приймаються на підставі, за правилами і на виконання відповідних приписів ПК України й оприлюднюються в установленому цим Кодексом порядку. Указані рішення не належать до регуляторних актів у розумінні Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», у зв'язку із чим цей Закон не поширює свою дію на такі рішення загалом і, зокрема, у 2017, 2018 роках.

(Постанова від 10.12.2021 у справі № 0940/2301/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101897039>)

ПРО ПРАВО НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ ЗВЕРТАТИСЯ ДО СУДУ З ПОЗОВОМ ПРО АНУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ НА МОВЛЕННЯ З ПІДСТАВИ НЕСВОЄЧАСНОГО ПОДАННЯ ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЄЮ ЗАЯВИ ПРО ЇЇ ПЕРЕОФОРМЛЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗМІНОЮ КІНЦЕВОГО БЕНЕФІЦІАРНОГО ВЛАСНИКА

Факт несвоєчасного подання телерадіокомпанією заяви про переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку з організаційними змінами статусу (у тому числі в разі зміни кінцевого бенефіціарного власника) та умов діяльності ліцензіата є самостійною підставою для звернення Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, у межах дискреційних повноважень, до суду з позовом про анулювання ліцензії на мовлення, передбаченою п. «б» ч. 5 ст. 37 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

(Постанова від 24.12.2021 у справі № 826/13522/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102220951>)

ДІЯЛЬНІСТЬ АПАРАТУ СУДУ

Упродовж 2021 року діяльність секретаріату КАС ВС та інших підрозділів апарату ВС була спрямована на належне організаційне забезпечення КАС ВС, зокрема на сприяння суддям у виконанні

їхньої головної функції – здійснення правосуддя, інших функцій, безпосередньо не пов'язаних зі здійсненням правосуддя, та забезпечення неперервної роботи суду.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

КІЛЬКІСТЬ ПРИЗНАЧЕНИХ ПРАЦІВНИКІВ

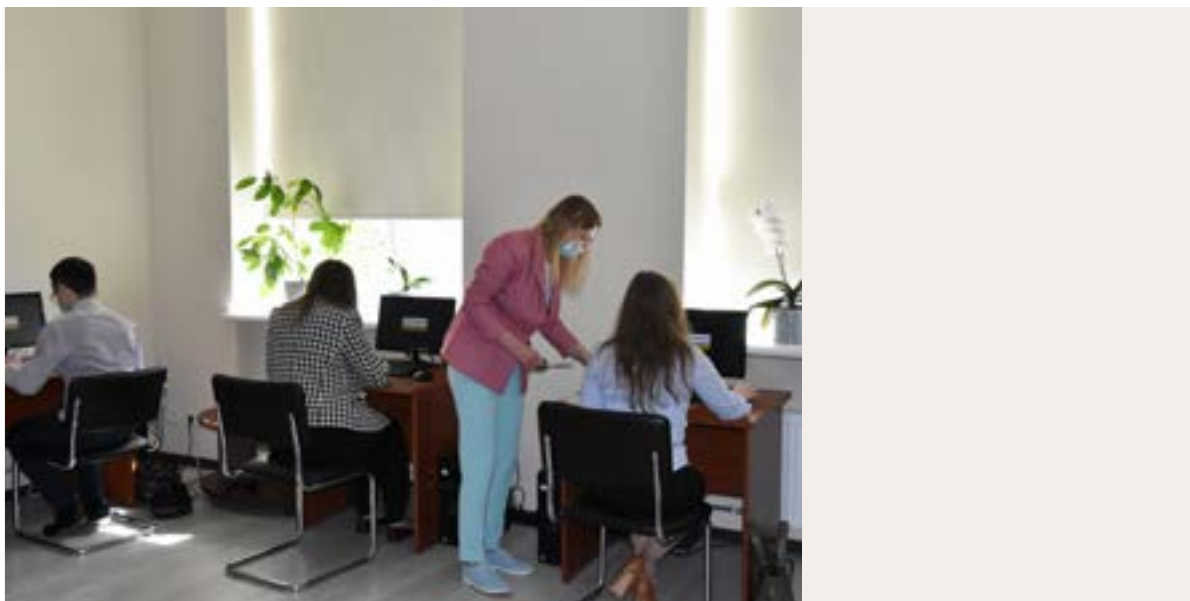

КІЛЬКІСТЬ ЗВІЛЬНЕНИХ ПРАЦІВНИКІВ

ЗА КАТЕГОРІЯМИ ПОСАД

Плинність кадрів у 2021 році становила 8 %.

Радо відзначаємо, що Артур Савченко припинив роботу у ВС у зв'язку з призначенням на посаду судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду.

З початку року під час дії карантину призначення державних службовців на вакантні посади здійснювалося шляхом добору.

У зв'язку з необхідністю виконання покладених на суд завдань і функцій оголошено 3 добори, за результатами яких було укладено 6 контрактів із проходження державної служби на період дії карантину.

З 06.03.2021 відновлено проведення конкурсів на зайняття посад державної служби.

У подальшому підготовлено документи для оголошення 7-ми конкурсів на зайняття посад державної служби, у тому числі зайнятих у порядку добору впродовж 2020 року, за результатами яких на посади призначено 30 осіб.

Звітного року проведено щорічне оцінювання результатів роботи державних службовців.

Це оцінювання проведено на підставі показників результативності, ефективності та якості, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, а також дотримання ним правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції, виконання індивідуальної програми підвищення рівня професійної компетентності державного службовця (індивідуальної програми професійного розвитку).

З метою відстеження прогресу у виконанні завдань і контролю за їх виконанням щокварталу здійснено моніторинг стану виконання завдань і досягнення ключових показників результативності, а також моніторинг стану виконання індивідуальних програм підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.

У 2021 році оцінювання пройшли 217 державних службовців. За його результатами 187 працівників отримали відмінну оцінку та 30 – позитивну. Негативної оцінки не отримав жоден працівник. Це – високий показник роботи працівників апарату суду.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Працівники секретаріату брали активну участь у розробленні й опрацюванні проєктів організаційно-розпорядчих документів ВС.

За результатами такої роботи затверджено:

Порядок підготовки проєктів організаційно-розпорядчих документів Верховного Суду (наказ від 01.10.2021 № 82);

Порядок забезпечення евакуації, зберігання та знищення документів Верховного Суду в умовах особливого періоду, надзвичайного стану, у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій (наказ від 07.10.2021 № 86);

План дій працівників апарату Верховного Суду в ситуаціях, які унеможливають провадження

діяльності, виконання функцій управління адміністрування автоматизованих систем та інформаційної безпеки (технічні збої, хакерські й вірусні атаки, знеструмлення приміщень Верховного Суду та інше) (наказ від 25.11.2021 № 106);

Положення про здійснення закупівель та ведення договірної роботи у Верховному Суді (наказ від 29.12.2021 № 123);

Інструкцію з діловодства Верховного Суду (наказ

від 31.12.2021 № 129).

У зв'язку з ухваленням Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (затверджено рішенням ВРП від 17.08.2021 № 1845/0/15-21) підготовлено та надано пропозиції до КАС України, Закону України «Про судовий збір», Положення про автоматизовану систему документообігу суду.

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У секретаріаті КАС ВС належна увага приділяється плануванню роботи та здійсненню контролю за реалізацією управлінських рішень, який відбувається у формі нарад керівників структурних підрозділів.

У 2021 році організовано та проведено 25 нарад (3 – в онлайн-режимі), на яких обговорювалися пріоритетні завдання, питання планування роботи секретаріату суду, організації проведення заходів за участю суддів і працівників суду, оптимізації робочих процесів, вирішення актуальних питань, результатів виконання завдань, досягнутих протягом року показників роботи, а також проблемні питання, з якими стикалися в роботі, та шляхи їх вирішення.

Наради за результатами роботи у 2020 році та першому півріччі 2021 року проведено за участю голови КАС ВС Михайла Смоковича.

Для належного забезпечення заходів суду (використання приміщень, інформаційного й організаційно-технічного забезпечення) створено мережевий

календар заходів, який доступний для всіх суддів і працівників апарату.

УПРАВЛІННЯ ДОКУМЕНТАМИ

Одним із завдань працівників апарату суду є невідкладне (без зволікань) приймання документів від відвідувачів суду та їх відправлення. Для забезпечення подання документів у зручний час у суді застосовується гнучкий графік роботи – без перерви на обід.

Упродовж семи місяців 2021 року в суді тривали виборчі процеси щодо проміжних виборів народних депутатів України в одномандатному виборчому окрузі № 87 (Івано-Франківська область), одномандатному виборчому окрузі № 50 (Донецька область), в одномандатному виборчому окрузі № 184 (Херсонська область) та в одномандатному виборчому окрузі № 197 (Черкаська область). Також відбувалися виборчі процеси щодо місцевих виборів. Для забезпечення своєчасного та якісного розгляду справ, пов'язаних з виборчими процесами, організовано приймання документів з 9 до 24 години, у тому числі у вихідні та святкові дні.

Для забезпечення оперативного проходження документів велику увагу приділено дотриманню строків, передбачених законодавством для опрацювання документів. Попередній розгляд документів здійснюється у день їх отримання або в перший наступний робочий день у разі їх надходження після закінчення робочого дня або ж у неробочі дні. Відповідно реєстрація документів здійснюється в день їх надходження чи в перший наступний робочий день у разі їх надходження після закінчення робочого дня або ж у неробочі дні. Розподілені справи передаються судді-доповідачу в день надходження або не пізніше наступного робочого дня. Документи, що надійшли напередодні розгляду справи або в день її розгляду, передаються суддям-доповідачам негайно.

Для впорядкування передачі процесуальних документів та ефективного використання робочого часу працівниками секретаріату встановлено графік передачі документів до офісів суддів.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА 2021 РІК

Зареєстровано 258 535 документів

у т. ч.

касаційних скарг	48 722
апеляційних скарг	46
адміністративних позовів	549
заяв за нововиявленими обставинами	50
заяв за виключними обставинами	9
справ	7598
додаткових матеріалів (заяв / клопотань тощо)	56 136
поштових повідомлень (зворотних повідомлень)	133 359
документів загального діловодства	12 066

**З них документів,
що надійшли через
Електронний суд 3453 одиниці**

у т. ч.

касаційних скарг	1303
адміністративних позовів	20
заяв за нововиявленими обставинами	9
додаткових матеріалів (заяв / клопотань тощо)	2121

Відправлено 178 893 кореспонденції одиниці

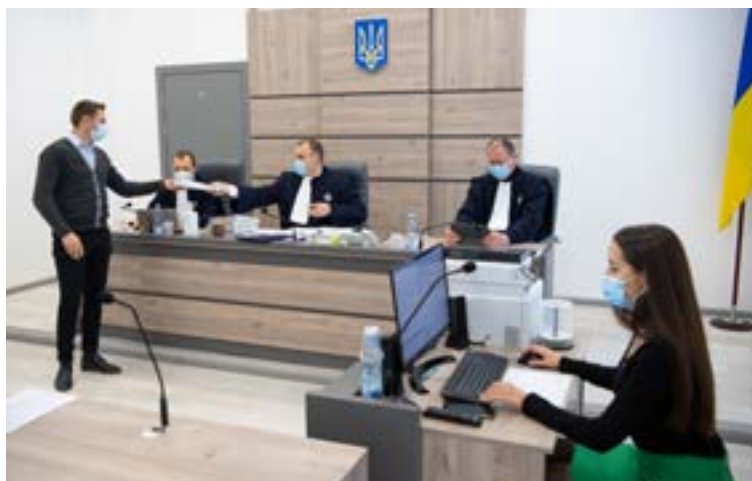
у т. ч.

простої.....	1837
рекомендованої	5679
з повідомленням про вручення	160 455
передано кур'єром	798
посилки та бандеролі.....	7551
засобами електронного зв'язку	2573

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

Упродовж року працівники апарату суду виконали великий обсяг роботи з організації процедури судового розгляду, підготовки справ до слухання, під час судового процесу й подальшого спрямування справ.

Безпосередню участь у виконанні суддями завдання щодо здійснення судочинства беруть помічники суддів, консультанти суду, секретарі судового засідання та судові розпорядники, кожен з яких у межах

повноважень здійснює обов'язки щодо підготовки адміністративних справ до судового розгляду та забезпечення проведення судових засідань.

Судові розпорядники, взаємодіючи з Управлінням державної охорони України, Службою судової охорони, Національною поліцією України та Національною гвардією України, забезпечують підтримання громадського порядку в залі судового засідання та в приміщенні суду. Протягом року надіслано 3 листи щодо присутності співробітників поліції в приміщенні суду.

Упродовж року судові розпорядники забезпечили неперервне чергування на пункті реєстрації учасників судового засідання та здійснювали формування електронних списків призначених до розгляду судових справ з подальшим їх розміщенням на екранах моніторів біля залів судових засідань. Також судові розпорядники здійснювали контроль за дотриманням протиепідемічних заходів учасниками судових засідань (обов'язкове використання масок, дотримання соціальної дистанції тощо).

У 2021 році забезпечено проведення 14 042 судових засідань, у тому числі 714 засідань у режимі відеоконференції (401 проведено за участю сторін поза межами приміщення суду, 78 – із трансляцією на YouTube).

З 05.10.2021 фіксування судових засідань у режимі відеоконференції поза межами приміщення суду, а також з використанням власних технічних засобів здійснюється засобами підсистеми відеоконференцв'язку Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, що забезпечує відеозапис судового засідання та ведення протоколу в електронній формі. З початком функціонування підсистеми відеоконференцв'язку Єдиної

судової інформаційно-телекомунікаційної системи введено новелу щодо оформлення протоколу судового засідання, а саме: протокол судового засідання, проведеного в режимі відеоконференції, має містити посилання на відеозапис такого судового засідання, що в подальшому дасть учасникам справи змогу доступу до відеозапису судового засідання в Електронному кабінеті користувача.

Для забезпечення належної роботи в підсистемі відеоконференцв'язку Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи працівники відділу інформатизації та захисту інформації (І) провели її тестування та відповідне навчання секретарів судового засідання, а також здійснювали постійну технічну підтримку.

Своєчасне внесення помічниками суддів, консультантами суду та секретарями судового засідання (відповідно до функціональних обов'язків) до автоматизованої системи документообігу суду інформації щодо процесуальних дій, судових рішень та обліково-статистичних відомостей про стан розгляду адміністративних позовів, апеляційних чи касаційних скарг дало змогу учасникам справи оперативно отримувати на офіційному вебсайті ВС інформацію про стан розгляду адміністративних справ.

Учасників судового процесу ознайомлено з матеріалами 547 адміністративних справ.

Отже, завдяки якісному виконанню посадових обов'язків працівниками апарату, їх взаємодії, у тому числі з військовослужбовцями Управління державної охорони України, у 2021 році на належному рівні забезпечено організацію підготовки адміністративних справ, зокрема справ, пов'язаних з виборчими процесами 2021 року, до судового розгляду та організацію судових засідань.

ВНУТРІШНЯ КОМУНІКАЦІЯ

У 2021 році одним із пріоритетів було поліпшення внутрішнього спілкування та мікроклімату в колективі.

З метою визначення рівня діяльної залученості й задоволеності умовами праці в секретаріаті КАС ВС у квітні 2021 року проведено опитування працівників секретаріату та структурних підрозділів апарату ВС, які здійснюють організаційне забезпечення діяльності КАС ВС.

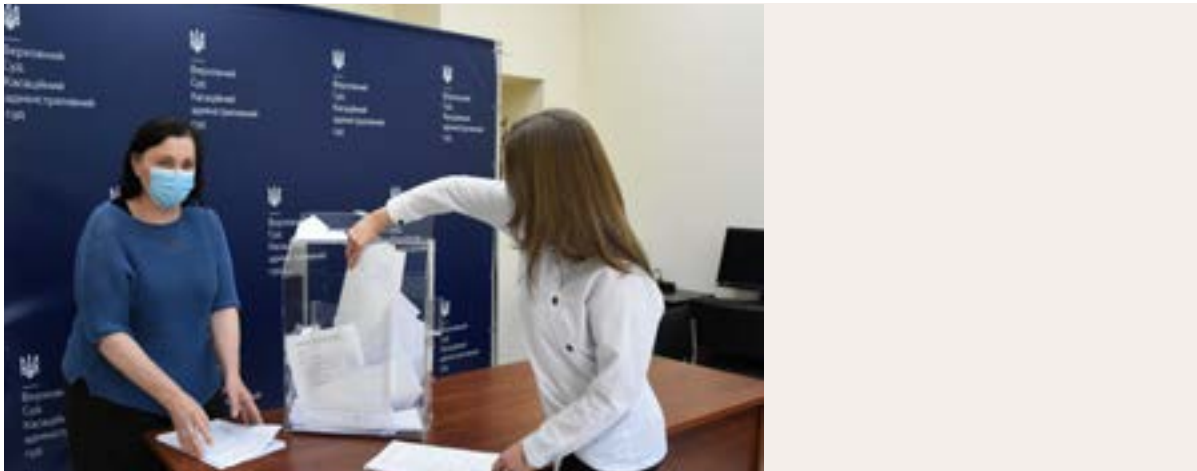
Опитування проводилося анонімно, що дало змогу працівникам суду більш відверто висловити свою думку щодо роботи суду та його працівників, відносин у колективі (соціально-психологічного клімату), дотримання принципів справедливості й обґрунтованості під час визначення посадових обов'язків, розподілу навантаження чи доручень, стану робочого

місця (зручності, комфортності тощо), забезпечення офісними матеріалами, комп'ютеризації, доступності інформації, безпеки тощо.

Загалом рівень діяльної залученості працівників та умови їхньої праці оцінено позитивно, і ця оцінка покращилася порівняно з 2020 роком.

Завдяки заходам, які впроваджувалися в суді у 2021 році, переважна більшість працівників позитивно оцінила можливість підвищення кваліфікації.

Щодо задоволеності умовами праці в суді, то найвищими балами оцінено зручність і комфортність залів судового засідання, приміщень для відвідувачів суду (учасників проваджень) і безпека в суді. Найнижче оцінено зручність робочого місця та перспективи професійного зростання.

Відповідно до проведеного опитування переважна більшість працівників стикалася з потребою працювати понаднормово, деякі зазначили, що працюють після закінчення робочого дня постійно. Більшість респондентів указали, що причиною виконання роботи після закінчення робочого дня є загальне надмірне навантаження на суд.

Характерною ознакою для взаємин у колективі майже всі опитані працівники вважають шанобливе ставлення до відвідувачів суду. Більшість працівників наголосили на взаємоповазі (повазі до досвіду, знань і професійної кваліфікації), взаємодопомозі, обміні інформацією, доброзичливості, коректності, ввічливості та почутті належності до одного колективу.

Із запропонованих показників для оцінки змін у суді за останній рік більшість опитаних відзначили поліпшення стану приміщення, а також організації роботи та управління судом.

Опитування обговорено в колективі, а основне, що в суді й надалі будуть здійснюватися заходи, спрямовані на вирішення чи уникнення проблемних питань. Суд намагатиметься стати ще зручнішим для своїх працівників і відвідувачів.

Уважаємо важливим створення на роботі позитивної робочої атмосфери. Вітання суддів та працівників апарату з державними та професійними святами, відзначення працівників до цих свят відбуваються в урочистій обстановці із подальшим розміщенням такої інформації на сторінці КАС ВС у мережі Інтранет ВС.

Також цього досягаємо через неформальні заходи, які є систематичними та доступними для суддів, працівників апарату, а також членів їхніх сімей:

- Всесвітній день вишиванки
- Фотовиставка «КАС ВС у будні й свята»
- Пробіг під каштанами
- Висаджування квітів біля приміщення суду
- Велодень у Києві
- Турніри з мініфутболу «Кубок адміністративних судів України», Кубок «Феміда»
- Всеукраїнська акція «Візьми собаку на роботу» (віртуальна фотовиставка)
- Презентація тематичної поезії суддів і працівників апарату до Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України
- Святкове щедрування

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

СПІВРОБІТНИКИ

ОСОБИ, ЯКІ МАЮТЬ НАУКОВІ СТУПЕНІ

38 суддів

із них

- ▶ ступінь доктора юридичних наук .... **17 суддів**
- ▶ ступінь кандидата юридичних наук..... **20 суддів**
- ▶ ступінь доктора філософії..... **1 суддя**

17 працівників апарату

із них

- ▶ ступінь доктора юридичних наук.. **1 працівник**
- ▶ ступінь кандидата юридичних наук ..... **15 працівників**
- ▶ ступінь доктора філософії..... **1 працівник**

ОСОБИ, ЯКІ МАЮТЬ УЧЕНІ ЗВАННЯ

14 суддів

із них

- ▶ учене звання професора..... **6 суддів**
- ▶ учене звання доцента..... **8 суддів**

4 працівники апарату

із них

- ▶ учене звання професора..... **1 працівник**
- ▶ учене звання доцента..... **2 працівники**
- ▶ звання старшого наукового співробітника ..... **1 працівник**

ГЕНДЕРНИЙ РОЗПОДІЛ

Жінки

із них

- ▶ Судді **27**
- ▶ Керівництво апарату..... **16**
- ▶ Працівники апарату..... **229**

Чоловіки

із них

- ▶ Судді **26**
- ▶ Керівництво апарату..... **7**
- ▶ Працівники апарату..... **85**

СЕРЕДНІЙ ВІК

- ▶ судді ..... **49** років
- ▶ працівники апарату..... **36** років

ПРАЦІВНИКИ, ЯКІ Є УЧАСНИКАМИ БОЙОВИХ ДІЙ

- ▶ судді **2**
- ▶ працівники апарату..... **2**

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ

У КАС ВС переконані, що довіра суспільства до суду буде посилюватися, якщо судді матимуть глибокі та розгалужені знання, які здобуваються впродовж усієї діяльності. Підвищення професійного рівня є необхідним для об'єктивного, безстороннього та компетентного виконання суддівських функцій.

КАС ВС сприяє виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів, підвищення їхнього професійного рівня, а також підвищення рівня професійної компетентності працівників апарату, мотивує до постійного фахового вдосконалення.

У 2021 році судді та працівники апарату суду були слухачами онлайн-курсу з питань подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, який провело Національне агентство з питань запобігання корупції.

02–03.07 та 05–06.11.2021 для суддів ВС відбулися тренінги з удосконалення написання текстів судових рішень, організовані за сприяння Канадсько-українського проєкту підтримки судової реформи.

Захід спрямовано на удосконалення навичок структурування судового рішення для зрозумілого та переконливого доведення позиції суду учасникам справи та широкому колу заінтересованих осіб.

У вітальній промові Секретар ВП ВС Всеволод Князев зазначив, що таке навчання є дуже важливим, адже суд розмовляє із суспільством мовою судових рішень. Під час тренінгу зі своїми презентаціями виступили суддя ВП ВС Тетяна Анцупова та суддя ВС у КАС Андрій Жук.

Для суддів ВС у КАС підготовлено та проведено тренінг «Конкурентне право ЄС у сфері державної

допомоги в ЄС», який тривав протягом чотирьох навчальних днів. Тренінг проведено в межах співпраці ВС із Проєктом Європейського Союзу «Право-Justice».

Результатом роботи цього тренінгу стало підвищення рівня обізнаності суддівського корпусу у сфері конкурентного права, правової сутності й форм державної допомоги, допустимості такої допомоги, виявлення фактів та оцінювання доказів в аспекті спотворення конкуренції, несумісності державної допомоги, а також правомірності рішень, дій чи бездіяльності Уповноваженого органу з питань державної допомоги тощо.

На виконання індивідуальної програми підвищення рівня професійної компетентності державного службовця навчання пройшли 225 державних службовців.

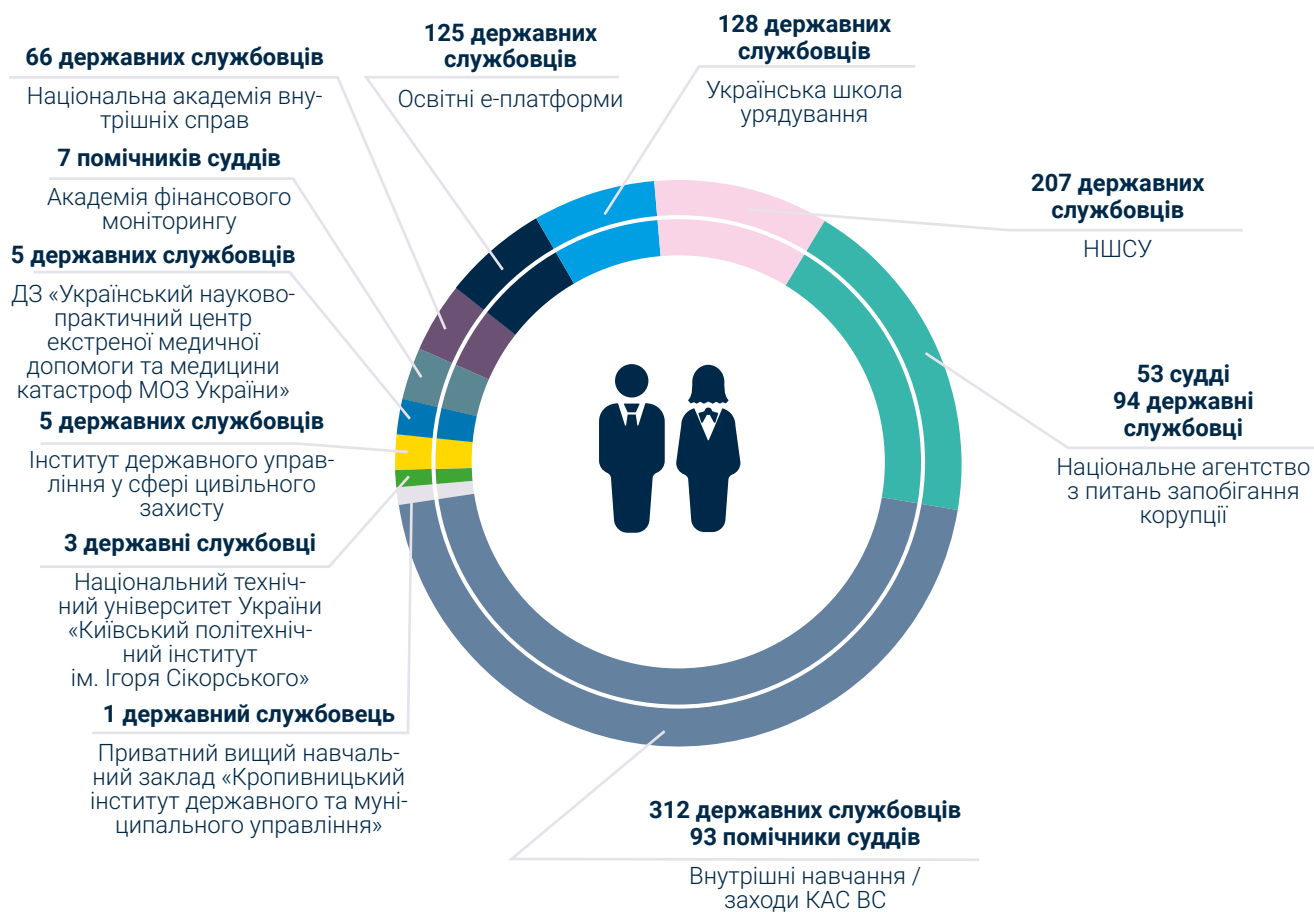
Серед видів професійного навчання державні службовці найчастіше обирають підвищення кваліфікації та самоосвіту.

Упродовж 2021 року продовжено практику проведення внутрішніх навчань із питань, які виникають під час виконання працівниками апарату своїх функцій (навчання з актуальних питань забезпечення судового розгляду адміністративних справ, пов'язаних з виборчим процесом, пов'язаних з формуванням документів у справі, підготовки і передавання справ для архівного зберігання, визначення категорій адміністративних справ).

Судді та працівники апарату взяли участь у заходах, організованих КАС ВС: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Захист виборчих прав адміністративними судами в Україні», вебінарах з питань розгляду окремих категорій справ.

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ СУДДІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ КАС ВС

ПОДІЇ ТА СПІВПРАЦЯ

ДНІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Щороку з 20 червня до 10 липня адміністративні суди відзначають Дні адміністративної юстиції України шляхом проведення тематичних міжнародних науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів, публікації наукових праць, залучення правників, науковців, студентської правничої спільноти, організації урочистостей, конкурсів, спортивних змагань серед працівників судових установ, інших заходів, спрямованих на зміцнення авторитету судової влади та забезпечення кращого доступу до правосуддя.

У 2021 році до Днів адміністративної юстиції України розроблено логотип і підготовлено анімаційні відео-ролики «Мережа адміністративних судів» та «Адміністративне судочинство сьогодні».

У межах відзначення Днів адміністративної юстиції України у 2021 році КАС ВС провів:

- IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Захист виборчих прав адміністративними судами в Україні»;
- виставку наукових праць суддів ВС у КАС і працівників апарату суду (оновлено);
- фахову зустріч працівників секретаріату КАС ВС та апарату Київського окружного адміністративного суду;
- конкурс есе серед студентів «Захист прав здобувачів освіти в адміністративних судах»;
- відкриту лекцію «Адміністративна юстиція: сприйняти, зрозуміти, полюбити»;
- «Урок справедливості» для школярів;
- урочисте засідання з нагоди Днів адміністративної юстиції України;
- 10-й турнір з мініфутболу «Кубок адміністративних судів-2021».

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «АДМІНІСТРАТИВНА ЮСТИЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ» «ЗАХИСТ ВИБОРЧИХ ПРАВ АДМІНІСТРАТИВНИМИ СУДАМИ В УКРАЇНІ»

Вибори як форма народовладдя, судовий захист виборчих прав громадян, особливості розгляду справ, пов'язаних із виборчим процесом, – таким темам були присвячені три сесії IV Міжнародної науково-практичної конференції «Захист виборчих прав адміністративними судами в Україні», яку в онлайн-режимі провів КАС ВС 01–02.07.2021.

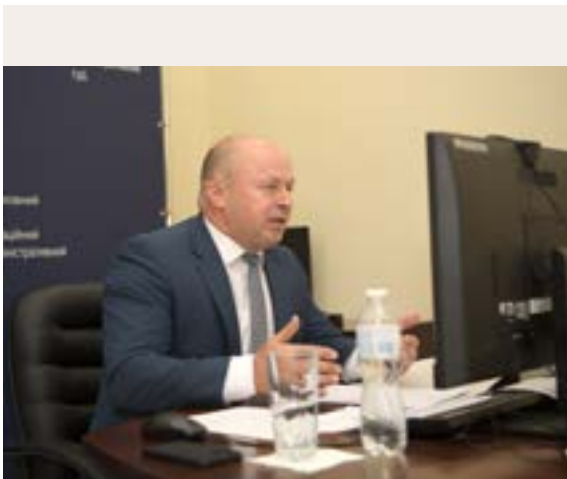
Захід організований КАС ВС у співпраці та за підтримки партнерів: Проекту Ради Європи «Підтримка прозорості, інклюзивності та чесності виборчої практики в Україні», Проекту Ради Європи «Підтримка конституційних і правових реформ, конституційне правосуддя та надання допомоги Верховній Раді у проведенні реформ, спрямованих на підвищення її ефективності», Координатора проєктів ОБСЄ в Україні, Німецького фонду міжнародного правового співробітництва, Міжнародної фундації виборчих систем (IFES), Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету «Острозька академія» та Національної академії правових наук України.

Відкриваючи конференцію, Голова ВС Валентина Данішевська зазначила, що ця конференція відбувається в рамках Днів адміністративної юстиції України, проведення яких свідчить про важливість історичних подій 2005 року, коли ВРУ ухвалила КАС України. Цей Кодекс заклав підґрунтя для посилення захисту прав і свобод громадян у сфері публічно-правових відносин, а також став правовою основою для початку діяльності адміністративних судів в Україні. «Розглядаючи спори, що виникають у зв'язку з виборчим процесом, суди стоять на сторожі вільного волевиявлення громадян та захисту їхнього основоположного виборчого права. Відповідно до усталених позицій ЄСПЛ саме функціонування ефективної системи захисту виборчих прав у судовому порядку є головною гарантією забезпечення вільних і справедливих виборів у країні», – зазначила Голова ВС. За її словами, досить часто навіть від розгляду індивідуальних спорів залежить довіра до виборчого процесу загалом, а отже, і сприйняття та визнання результатів виборів у державі та за її межами.

Завершуючи свій виступ, Голова ВС відзначила важливість досвіду Німеччини, Литви та інших країн

Європи, а також практики ЄСПЛ для якнайкращого забезпечення та захисту виборчих прав у судах України.

Голова КАС ВС Михайло Смокович у вітальній промові зазначив, що виборче право в демократичній державі є основоположним. Завдяки інституту виборів фактично громадяни здійснюють публічне політичне відтворення самої держави. Це право громадян має бути захищеним, і такий захист здійснюють адміністративні суди, які вже мають великий досвід з розгляду подібних спорів.

Михайло Смокович зазначив, що судді адміністративних судів, розв'язуючи виборчі спори, найкраще бачать колізії і недосконалості у виборчому законодавстві. Тому очікуваним результатом роботи конференції є формування його учасниками предметних рекомендацій, зокрема й для ВРУ, для вдосконалення виборчого законодавства, а також щодо механізму забезпечення захисту виборчих прав в адміністративному судочинстві.

З вітальними промовами також виступили Голова Офісу Ради Європи в Україні Стен Ньорлов, Національний радник з юридичних питань Координатора проєктів ОБСЄ в Україні Олександр Водяніков, Директор Німецького фонду міжнародного правового співробітництва Штефан Хюльсхорстер, президент Національної академії правових наук України Олександр Петришин.

Модерували роботу секцій секретар судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян Олена Калашнікова та судді цієї судової палати Володимир Соколов, Олена Губська, Мирослава Білак.

Спікерами заходу були голова КАС ВС Михайло Смокович, Секретар ВП ВС Всеволод Князев, секретар судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян Олена Калашнікова, секретар судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Андрій Рибачук, судді Олена Губська, Мирослава Білак, член ВРП, суддя Запорізького окружного адміністративного суду Олег Прудивус, голова Восьмого апеляційного адміністративного суду Олег Завєруха, суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду Василь Ільков.

Міжнародну спільноту представляли Голова Вищого адміністративного суду Литовської Республіки Гінтарас Кріжявічюс, президент Конституційної судової палати та Вищого адміністративного суду землі Рейнланд-Пфальц (Німеччина) д-р Ларс Брокер, Президент Конституційного Суду Грузії у відставці, колишній Міністр юстиції Грузії, експерт Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційської комісії), Георгій Папушвілі, Голова Асоціації європейських адміністративних суддів (АЕАЖ), суддя Адміністративного суду Відня (Австрія) Едіт Целлер, юрист Секретаріату ЄСПЛ Дмитро Третьяков, суддя Окружного суду Кахулу (офіс Тараклія,

Республіка Молдова) Марина Русу, а також менеджерка Проєкту Ради Європи «Підтримка судової влади України в забезпеченні кращого доступу до правосуддя» Ірина Кушнір, Національний радник з юридичних питань Координатора проєктів ОБСЄ в Україні Олександр Водянніков, старший консультант з юридичних питань Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) Денис Ковриженко.

Також із доповідями виступили народний депутат України, голова Комітету ВРУ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Сергій Кальченко, доцент кафедри загальнотеоретичного правознавства та публічного права Національного університету «Києво-Могилянська академія», член НКР при ВС Юрій Ключковський, викладач кафедри конституційного та адміністративного права юридичного факультету Національного авіаційного університету, член Центральної виборчої комісії у 2018–2019 рр. Алла Басалаєва, Президент Світового конгресу українців (2008–2018 рр.) Євген Чолій, аспірантка Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, національна консультантка Ради Європи Олександра Голуб і доцент кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, національний консультант Ради Європи Павло Романюк, старша радниця з правових питань Громадянської мережі

«ОПОРА» Ольга Коцюруба, виконавчий директор Центру дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Володимир Венгер, старший викладач кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Богдан Мохончук, асистент кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, член НКР при ВС Наталія Хлібороб.

Особливу увагу під час обговорень також було приділено питанням ефективності механізму розв'язання виборчих спорів, інструментам забезпечення сталості і єдності судової практики під час розгляду виборчих спорів, проблемним питанням застосування Виборчого кодексу України, національній судовій практиці з розв'язання виборчих спорів під час місцевих виборів 2020 року в Україні.

Також під час конференції розглянуто питання практики ЄСПЛ щодо розв'язання виборчих спорів, щодо створення, діяльності та обмеження діяльності політичних партій у виборчий та міжвиборчий період, щодо свободи вираження поглядів у світлі виборчого процесу.

Учасникам конференції також було презентовано результати дослідження Ради Європи «Огляд судової практики з розв'язання спорів щодо дотримання гендерної квоти під час місцевих виборів 2020 року»,

у рамках якого проаналізовано 80 справ і 139 судових рішень.

Під час організації конференції підготовлено два видання: Збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики» «Захист виборчих прав адміністративними судами в Україні» та Збірник правових позицій Верховного Суду щодо захисту виборчих прав.

З матеріалами конференції та цих видань можна ознайомитися за посиланням: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/konferencii/konferentsia_2021_06_30

КОНКУРС ТВОРЧИХ РОБІТ НА ТЕМУ «ЗАХИСТ ПРАВ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДАХ»

З метою популяризації діяльності адміністративних судів серед студентів КАС ВС організовано та проведено конкурс творчих робіт на тему «Захист прав здобувачів освіти в адміністративних судах». Конкурс тривав з 01 до 29.06.2021.

Проведення конкурсу забезпечували судді та працівники апарату суду шляхом роботи в складі організаційного комітету, конкурсної та апеляційної комісії.

Пріоритетними напрямками для обрання тем есе було визначено:

- захист прав здобувачів загальної середньої освіти в адміністративних судах;

- захист прав здобувачів вищої освіти в адміністративних судах.

Свої роботи на конкурс подали 48 студентів із 30-ти закладів вищої освіти.

Переможців конкурсу, які 29.06.2021 завітали до суду, привітали голова КАС ВС Михайло Смокович, судді – голова конкурсної комісії Семен Стеценко, голова апеляційної комісії Володимир Кравчук.

За результатами конкурсу дипломами I ступеня нагороджено студентів Катерину Стеченко (Національний університет «Чернігівська політехніка») і Дмитра Мурача (Сумський державний університет); дипломами II ступеня – студентів Андрія Міхальця (Хмельницький національний університет), Владиславу Бурбезу (Національний авіаційний університет), Каріну Коновальську (Університет митної справи), Ірину Черевко (Київський національний університет технологій та дизайну); дипломами III ступеня – студентів Аліну Буравську (Донецький національний університет ім. Василя Стуса), Юрія Фотія (Національний університет «Києво-Могилянська академія»), Назара Ручківського (Національна академія державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького), Валерію Грушу (Університет державної фіскальної служби України), Назара Стельмаха (Волинський національний університет ім. Лесі Українки), Анастасію Монаршук (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»).

Подяками нагороджено Національний університет «Чернігівська політехніка», Сумський державний університет і Хмельницький національний університет.

ВІДКРИТА ЛЕКЦІЯ «АДМІНІСТРАТИВНА ЮСТИЦІЯ: СПРИЙНЯТИ, ЗРОЗУМІТИ, ПОЛЮБИТИ»

Для студентської молоді 06.07.2021 суддя Семен Стеценко провів відкриту лекцію «Адміністративна юстиція: сприйняти, зрозуміти, полюбити».

Він розповів студентам про історію становлення адміністративної юстиції в Україні, її роль для захисту прав людини та ініціював дискусію про спільні й відмінні риси адміністративних судів і КСУ. Суддя висловив сподівання, що після таких зустрічей адміністративна юстиція стане для студентів більш зрозумілою.

«УРОК СПРАВЕДЛИВОСТІ»

Цього ж дня суддя Володимир Кравчук провів для дітей «Урок справедливості». Потім дітям влаштували квест на судово-юридичну тематику, під час якого вони розшукували «зниклі» суддівські мантию і знак. Дітям довелося застосувати знання в юридичній сфері та неабияку винахідливість, адже для того, щоб отримати підказку, треба було розгадати загадки й ребуси на правову тематику, із чим вони чудово впоралися.

«ПОДІЛИСЯ СВОЇМ ДОСВІДОМ»

29.06.2021 в межах проєкту «Поділися своїм досвідом» відбулася фахова зустріч працівників секретаріату КАС ВС та апарату Київського окружного адміністративного суду. Цей захід уже третій рік поспіль об'єднує працівників апаратів адміністративних судів задля налагодження ефективної взаємодії між ними.

Під час зустрічі обговорено низку актуальних питань щодо організації роботи, зокрема щодо особливостей

опрацювання та реєстрації документів, що надходять до суду через систему «Електронний суд», через електронну пошту, порядку здійснення автоматизованого розподілу справ, порядку передачі справ судді, особливостей роботи архіву суду першої інстанції. Також учасники зустрічі обмінялися думками щодо удосконалення робочих процесів.

За підсумками зустрічі домовлено організувати візит працівників Київського окружного адміністративного суду до КАС ВС для ознайомлення з його роботою.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ

Організація фахових дискусій є важливою складовою роботи суду.

Науково-практичні заходи, семінари (вебінари), круглі столи – це чудова нагода презентувати новосформовані правові висновки, порушити проблемні питання, що виникають в адміністративному судочинстві, почути думку національних і міжнародних експертів.

26.11.2021 відбувся Міжнародний семінар-практикум «Застосування конституції як акта прямої дії в адміністративному судочинстві» (онлайн), організований КАС ВС за підтримки Проєкту Ради Європи «Підтримка конституційних і правових реформ, конституційне правосуддя та надання допомоги Верховній Раді у проведенні реформ, спрямованих на підвищення її ефективності», Проєкту Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень. Фаза 2», Німецького фонду міжнародного правового співробітництва та Координатора проєктів ОБСЄ в Україні.

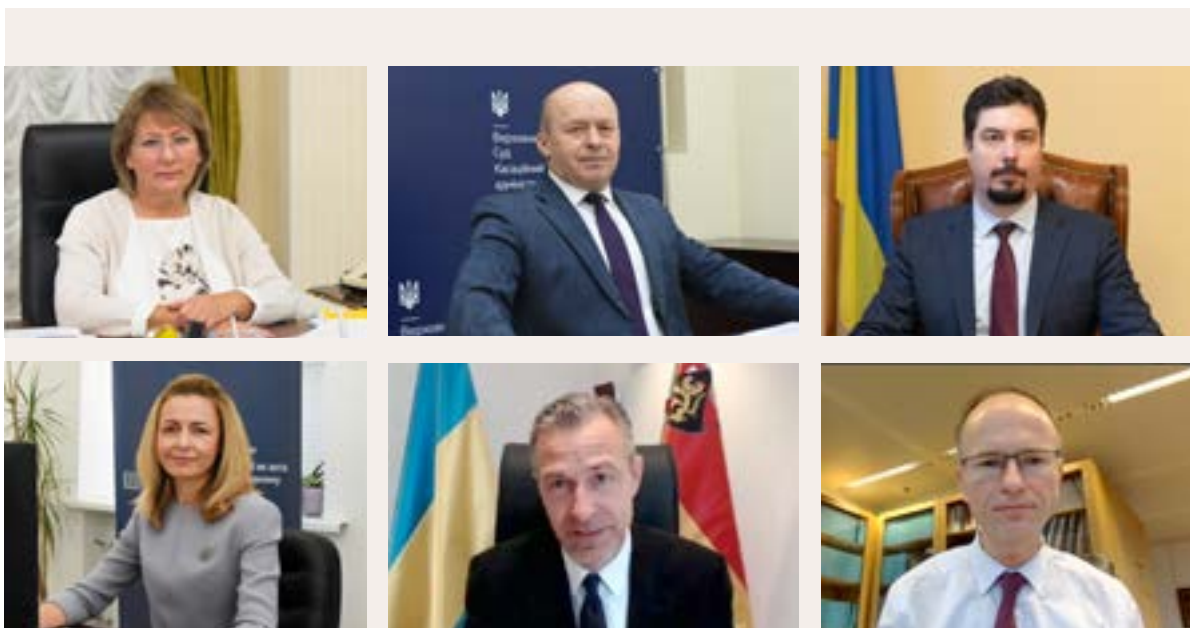
На семінарі було продовжено розгляд питань, які були порушені під час Міжнародного семінару-практикуму «Юридичні наслідки визнання нормативного акта неконституційним для захисту прав людини в адміністративному судочинстві», організованого КАС ВС 31.07.2020.

За перебігом Міжнародного семінару-практикуму спостерігали понад 100 учасників, серед яких судді та науковці у галузі права.

Модерувала захід суддя Мирослава Білак.

З вітальними промовами виступили Голова ВС Валентина Данішевська, голова КАС ВС Михайло Смокович, Секретар ВП ВС Всеволод Князев.

Спікерами заходу виступили голова КАС ВС Михайло Смокович, Президент Конституційної судової палати та Вищого адміністративного суду землі Рейнланд-Пфальц (Німеччина) д-р Ларс Брокер, професор Університету Миколаса Ромеріса (Вільнюс),

суддя Загального суду Європейського Союзу (Люксембург) Рімвідас Норкус, Голова Конституційного Суду Грузії у відставці, ексміністр юстиції Грузії, ексчлен Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційської комісії) Георгій Папуашвілі, судді КСУ Василь Лемак і Віктор Городовенко, судді ВС у КАС В'ячеслав Хошуляк та Альберт Єзеров, керівниця Проєкту Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень. Фаза 2» Ганна Христова.

Під час заходу обговорено питання щодо доктрини застосування норми конституції як норми

прямої дії; невідповідності закону чи іншого правового акта конституції та процесуального механізму взаємодії адміністративних судів з конституційним судом; критерії обґрунтування адміністративним судом висновку щодо суперечності закону, іншого правового акта конституції.

З матеріалами семінару-практикуму можна ознайомитися за посиланням: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/konferencii/seminar_2021_11_24

СПІВПРАЦЯ

З метою надання методичної допомоги щодо застосування законодавства та обговорення актуальних проблем судової практики КАС ВС провів низку вебінарів для суддів апеляційних та окружних адміністративних судів.

Зокрема, 26.02.2021 відбувся вебінар «Спори у сфері захисту потерпілих від аварії на ЧАЕС». Спікером вебінару був суддя Альберт Єзеров.

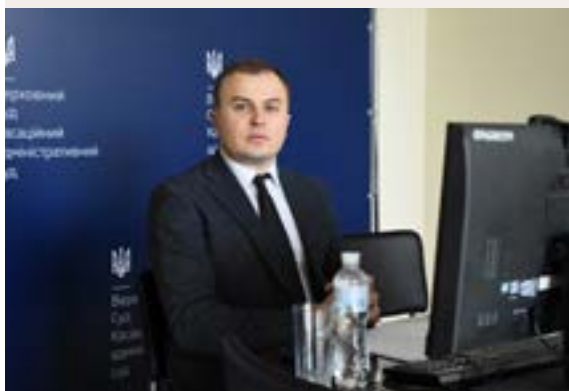
Під час вебінару обговорено спори у сфері захисту прав потерпілих від аварії на ЧАЕС. Альберт Єзеров

висловив переконання, що рівень соціального захисту осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, має бути таким, щоб забезпечувати цим особам гідне життя, а обмеження чи скасування пільг без відповідної рівноцінної їх заміни чи компенсації є порушенням зобов'язань держави щодо забезпечення соціального захисту цієї категорії осіб.

Під час вебінару «Спори у сфері захисту прав пенсіонерів, які проживають за кордоном», який відбувся 19.03.2021, суддя Ян Берназюк разом з учасниками заходу обговорили актуальні питання щодо призначення (перерахунку, поновлення тощо) пенсії громадянам України, зокрема, у разі їх виїзду на постійне місце проживання за кордон та відповідно реалізації конституційного права на пенсійне забезпечення.

Під час вебінару «Практика розгляду справ, пов'язаних з правом на мирні зібрання», який відбувся 26.03.2021, суддя Андрій Загороднюк розповів про практику розгляду справ, пов'язаних із правом на мирні зібрання. У ході заходу спікер ділився своїм професійним досвідом з учасниками вебінару, учасники проаналізували реальні приклади розгляду справ, пов'язаних із зазначеною темою. Крім цього, суддя зробив огляд ухвалених останнім часом судових рішень щодо мирних зібрань.

Про проблемні питання, які виникають у зв'язку з несвоечасним розрахунком при звільненні, розповіла

суддя Олена Губська під час вебінару «Практика розгляду спорів, пов'язаних із несвоєчасним розрахунком при звільненні з публічної служби та стягненням середнього заробітку за весь час затримки», який відбувся 16.04.2021. Олена Губська розповіла про правові висновки у спорах, пов'язаних із несвоєчасним розрахунком при звільненні.

У 2021 році КАС ВС продовжив співпрацю з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Про збільшення кількості звернень до Секретаріату Уповноваженого й адміністративних судів ішлося на круглому столі «Особливості вирішення спорів з питань здійснення парламентського контролю Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини», який відбувся 05.11.2021 в онлайн-режимі. У заході взяли участь голова КАС ВС Михайло Смокович, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Людмила Денісова. До роботи круглого столу також долучилися судді ВС у КАС Ольга Кашпур та Олеся Радишевська, заступник керівника

апарату ВС – керівник секретаріату КАС ВС Наталія Богданюк, заступник керівника департаменту аналітичної та правової роботи ВС – начальник правового управління (І) Юрій Пивовар, судді апеляційних адміністративних судів, представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, працівники центрального апарату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та регіональних представництв.

Під час заходу голова КАС ВС наголосив на важливості проведення таких заходів із Секретаріатом Уповноваженого, центральними та регіональними органами державної влади задля своєчасного виявлення проблемних питань.

Суддя Олеся Радишевська розкрила особливості розв'язання спорів з питань здійснення парламентського контролю Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, зупинилася на вітчизняній нормативно-правовій базі та міжнародних правових стандартах із цього питання.

17.12.2021 голова КАС ВС Михайло Смокович узяв участь в обговоренні законопроектів щодо вдосконалення правових засад діяльності Омбудсмена, яке відбулося в межах круглого столу «Законодавчі ініціативи, спрямовані на посилення парламентського контролю за додержанням прав і свобод людини і громадянина Уповноваженим ВРУ з прав людини», який організовано Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

У заході взяли участь Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Людмила Денісова, а також народні депутати, представники органів державної влади, експерти від правозахисних міжнародних і вітчизняних організацій.

«В адміністративних судів і Уповноваженого Верховної Ради України однакові завдання – захист прав, свобод та інтересів людини», – зауважив Михайло Смокович.

ЗУСТРІЧІ

Під час зустрічі з представниками Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ та Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія), яка відбулася 16.11.2021, голова КАС ВС Михайло Смокович обговорив проблеми, пов'язані з проведенням виборів і референдумів на окремих територіях України. Голова КАС ВС зазначив, що ті зміни, які плануються внести до законодавства, сприятимуть урегулюванню виборчих правовідносин і стануть запобіжником свавілля суб'єктів владних повноважень, а це є прогресом для захисту виборчих прав українців на відповідних територіях.

У зустрічі взяли участь секретар судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму,

а також захисту політичних прав громадян Олена Калашнікова, судді цієї палати Олена Губська, Олеся Радишевська, начальник управління забезпечення роботи цієї судової палати секретаріату Жанна Букань. Іноземну делегацію представляли радник з юридичних питань Департаменту виборів та політичних партій Секретаріату Венеційської комісії Міхаель Янссен, доповідач Венеційської комісії Річард Барретт, радниця з питань виборів Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ Кеара Кастальдо, експерт із питань виборів Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ Марла Моррі.

Голова КАС ВС Михайло Смокович разом із Президентом Громадської організації «Украї-

на-2050», Президентом Світового Конгресу Українців (2008–2018 рр.) Євгеном Чолієм, виконавчим директором Громадської організації «Україна-2050» Мироном Найдою та членом Ради директорів цієї організації Романом Панчуком 20.08.2021 обговорили можливі форми співпраці. У зустрічі також узяла участь суддя Ольга Кашпур.

Учасники зустрічі обговорили питання судової реформи в Україні, можливої співпраці щодо проведення тематичних заходів із судами в Україні, протидії дезінформації у світі про Україну, виборчого процесу, електронного голосування, свободи слова, роботи суду в умовах світової пандемії. Голова КАС ВС Михайло Смокович зазначив, що серед форм співпраці з ГО «Україна-2050» можуть бути проведення семінарів-практикумів, круглих столів з обговорення проблемних питань.

27.05.2021 з метою розширення співпраці в галузі архівної справи та вдосконалення роботи структурних підрозділів суду з документами, що належать до Національного архівного фонду, відбулася зустріч працівників секретаріату КАС ВС (начальників структурних підрозділів і працівників, відповідальних за ведення діловодства в структурних підрозділах) із представниками Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України.

Під час зустрічі працівники ознайомилися з основними напрямками діяльності Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, його фондами та складом документів Національного архівного фонду, з умовами та порядком їх зберігання, а також мали змогу побачити оригінали унікальних історичних документів.

За підсумками зустрічі домовлено й надалі продовжувати взаємодію сторін, зокрема в межах координації діяльності архівних підрозділів і служб діловодства суду щодо вдосконалення організації діловодства та архівної справи.

КОМУНІКАЦІЯ ІЗ СУСПІЛЬСТВОМ

Одним із завдань КАС ВС є забезпечення принципів гласності та відкритості судочинства, а також підтримка та підвищення рівня довіри громадськості

до суду. Із цією метою суд уживає заходів для налагодження ефективної взаємодії суду із суспільством і засобами масової інформації.

РОЗГЛЯД ЗАПИТІВ І ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

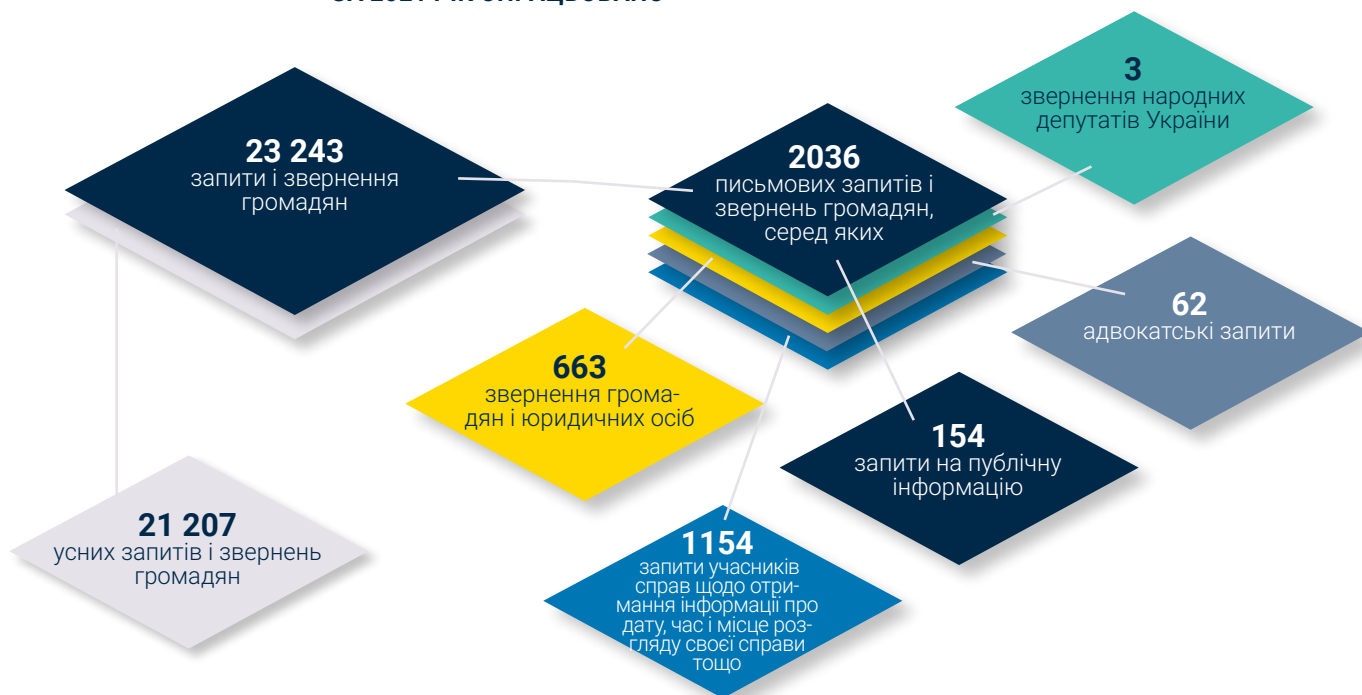
Запити на інформацію та звернення громадян є одним із механізмів взаємодії між громадянами й судом, що дає змогу вдосконалити організацію роботи суду.

Для опрацювання звернень і запитів у суді діє відділ розгляду звернень та надання публічної інформації.

Належного рівня виконання цієї роботи досягнуто завдяки чіткій організації роботи відділу у взаємодії

з іншими структурними підрозділами із забезпечення додержання встановленого порядку приймання, реєстрації і розгляду письмових та усних звернень і запитів, своєчасному, об'єктивному та в повному обсязі вирішенню питань кожного заявника чи запитувача, ужиттю вичерпних заходів щодо задоволення обґрунтованих звернень та реального поновлення порушених прав заявників і забезпечення реалізації права на інформацію.

ЗА 2021 РІК ОПРАЦЬОВАНО

Найчастіше громадяни та представники юридичних осіб зверталися до КАС ВС із питаннями щодо стану розгляду справ і прискорення їх розгляду, ознайомлення з матеріалами справ, повернення судового збору, видачі копій рішень ВС. Були актуальними й питання щодо отримання копій листів про правові висновки ВС у справах.

У звітному році надходило немало звернень громадян із питань, вирішення яких не належить до компетенції КАС ВС, зокрема щодо вжиття КАС ВС заходів у зв'язку з незадоволенням заявника з процесуальною діяльністю суддів і ухваленими судовими рішеннями, щодо виконання судових рішень.

Певна кількість звернень стосувалася необхідності отримання роз'яснень про застосування положень законодавства, ужиття заходів, спрямованих на захист майнових і особистих немайнових прав та інтересів.

Подальше поліпшення роботи із запитами та зверненнями громадян полягатиме в оперативному наданні доступу до важливої інформації через усі наявні ресурси.

З огляду на встановлені карантинні обмеження у звітному році заступник керівника апарату ВС – керівник секретаріату КАС ВС провела один особистий прийом громадян.

ДІАЛОГ ІЗ ЮРИДИЧНОЮ СПІЛЬНОТОЮ

Публічність сучасної судової влади є вимогою сьогодення. Природа сучасного права вимагає від судді глибокого розуміння процесів, які відбуваються в суспільному житті. Тому суддя в межах, сумісних із його статусом, повинен підтримувати тісний зв'язок із суспільством.

У 2021 році судді ВС у КАС брали активну участь у важливих заходах всеукраїнського та міжнародного рівнів у сфері права.

Такі заходи є платформою для забезпечення комунікації суддів з іншими представниками юридичного загалу, обміну знаннями й досвідом між ними для створення, удосконалення правової матерії, в якій функціонують держава та суспільство.

20–24.09.2021 відбувся один із значимих для представників юридичної спільноти захід – V Харківський міжнародний юридичний форум. Участь у ньому взяли голова КАС ВС Михайло Смокович і судді Раїса Ханова, Семен Стеценко, Володимир Бевзенко,

Олена Губська, Тетяна Стрелець, Ігор Железний, Анна Бучик, Ірина Желтобрюх.

Під час Форуму провідні національні та міжнародні представники академічної спільноти, громадських об'єднань, бізнесу та влади мали кількадечний діалог навколо найбільш актуальних питань юридичної науки та практики в умовах глобалізаційних викликів, зокрема щодо: штучного інтелекту, цифрового розвитку та трансформацій, еколого-правових аспектів розвитку, скасування мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення, трансформаційних процесів економіки тощо.

Низку заходів було присвячено актуальним питанням правозастосування при розгляді податкових спорів за участю суддів адміністративних судів усіх інстанцій, представників Державної податкової служби України та її обласних управлінь, а також наукової спільноти. Перший круглий стіл за такою тематикою відбувся 11.06.2021 у Львівському національному

університеті імені Івана Франка. Подібний захід відбувся 23.07.2021 в Національному університеті «Одеська юридична академія» для суддів і податківців Одеського регіону.

У 2021 році продовжено співпрацю з юридичним журналом «Право України» та юридичним порталом «Ratio Decidendi».

21.05.2021 суддя Володимир Бевзенко на онлайн-практикумі виступив із доповіддю «Докази і доказування у практиці Касаційного адміністративного суду», а 05.11.2021 – із доповіддю «Правові позиції Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду у адміністративних справах. Огляд справ щодо регулювання містобудівної діяльності».

20.08.2021 суддя Ігор Олендер виступив із доповіддю «Податкові спори: юридична доктрина та практика Верховного Суду. Оподаткування адвокатської діяльності».

Секретар судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Раїса Ханова 25.06.2021 взяла участь у роботі Kharkiv Legal Tax Forum, організованого Асоціацією правників України. Вона виступила з доповіддю «Звільнення

платників податків від надмірного тягаря відповідальності згідно з пунктом 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України» перед учасниками заходу, серед яких були провідні юристи-практики, іноземні експерти, народні депутати України та представники профільних міністерств і відомств.

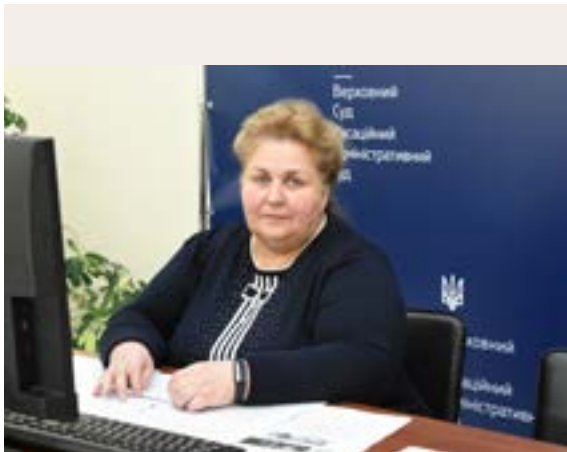
02.07.2021 стартував онлайн-курс із судової практики за участю суддів ВС у межах освітньої платформи для юристів «Leadership in Law».

Судді Альберт Єзеров та Ірина Желтобрюх провели онлайн-заняття 20.07.2021, висвітлюючи теми «Застосування Конституції під час здійснення правосуддя» та «Правові наслідки порушення процедури податкових перевірок у практиці Верховного Суду».

Суддя Наталія Блажівська 02.08.2021 виступила з доповіддю на тему «Дискреція в адміністративному судочинстві».

10.09.2021 секретар судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Раїса Ханова взяла участь у VI Міжнародному форумі із захисту бізнесу, традиційно організованому газетою «Юридична практика». Вона виступила перед правовою спільнотою з доповіддю та презентацією на тему «Економічні санкції: вплив на платників податків», запропонувавши обговорити низку важливих питань, зокрема: яким чином законодавець реагує на судову практику; як норми ПК України узгоджено з економічними санкціями у зв'язку з непропорційністю в правовому механізмі; порядок притягнення до відповідальності; реагування на застосування правил ліцензування; стягнення бюджетної пені.

Судді ВС у КАС взяли участь у низці фахових заходів, організованих за участю місцевих та апеляційних адміністративних судів. Зокрема, 29.01.2021 – у презентації до обговорення проєкту звіту «Дискреція адміністративних органів і судовий контроль за її реалізацією», організованій Проєктом ЄС «Право-Justice» спільно з Восьмим апеляційним адміністративним судом у

межах роботи Львівської регіональної ради з питань реформи правосуддя, 02.04.2021 – у семінарі «Синергія трьох інстанцій як шлях до верховенства права», 25.06.2021 – у бранчі експертів і фахівців у сфері права «Між людиною та владою: еволюція адміністративної юстиції», організованому П'ятим апеляційним адміністративним судом, 13.08.2021 – у семінарі-практикумі «Актуальні питання розгляду адміністративних справ на прикладі рішень щодо судового контролю за дискреційними повноваженнями владних органів та земельних спорів», який відбувся в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, а організований Національною школою суддів України, Сьомим апеляційним адміністративним судом та Чернівецьким окружним адміністративним судом, 30.08.2021 – у круглому столі «Соціальні права та їх захист адміністративним судом. Проблемні аспекти», організованому Сьомим апеляційним адміністративним судом, Вінницькою обласною державною

адміністрацією, Вінницькою обласною радою, Вінницькою міською радою та ГО «Асоціація соціального розвитку через право», 22.10.2021 – у Міжнародній конференції «Адміністративна процедура: нова сторінка у відносинах держави, громадян та бізнесу», організованій П'ятим апеляційним адміністративним судом за підтримки ВГО «Асоціація правників України», ГО «Асоціація розвитку суддівського самоврядування України», Міністерства юстиції України, Всеукраїнської комунікаційної кампанії «Прямуємо разом» і проєктів ЄС «Право-Justice» і EU4PAR, 30.09.2021 – у нараді-семінарі «Щодо функціонування підсистем ЄСІТС «Електронний кабінет», «Електронний суд», організованій Полтавським окружним адміністративним судом, 10.12.2021 – у семінарі «Обмеження розміру пенсій: спірні питання та шляхи їх вирішення», організованому Сумським окружним адміністративним судом.

ДІТЯМ ПРО СУД

Судді ВС у КАС і працівники апарату завжди радо відгукуються на пропозиції провести для дітей різноманітні заходи правового характеру, а здебільшого є ініціаторами таких зустрічей.

Під час фестивалю «НЕОсвітній Арсенал», який відбувся 30.09–03.10.2021 в Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал», судді Володимир Кравчук, Жанна Мельник-Томенко, Андрій Загороднюк провели «Урок справедливості» з учнями початкових і середніх класів. Після перегляду навчальних мультфільмів судді провели інтерактивну гру-дискусію про роль суду в розв'язанні спорів. Автор ідеї та віршів – суддя Володимир Кравчук.

05–06.06.2021 в актовій залі Львівського національного університету імені Івана Франка проходило знімання телеконкурсу «НОВА ГЕНЕРАЦІЯ». Під час змагань учні-конкурсанти обговорювали питання розроблення та ухвалення нової Конституції України; запровадження в Україні подвійного громадянства, двопалатного парламенту; зменшення з 18 до 16 років віку для участі в голосуванні на виборах; запровадження ринку землі в Україні; скорочення кількісного складу ВРУ; подолання електорального абсентеїзму; запровадження електронного голосування тощо.

До складу журі телеконкурсу ввійшли судді Альберт Єзеров і Володимир Кравчук.

У вересні–листопаді 2021 року в рамках правового освітнього проекту «Касаційний адміністративний суд – старшокласникам», започаткованого минулого року, судді Володимир Бевзенко, Семен Стеценко та Володимир Кравчук продовжили практику проведення тематичних онлайн-уроків з питань права для учнів старших класів середніх загальноосвітніх шкіл.

Володимир Бевзенко цікаво й доступно висвітлив

дітям тему про право і закони в житті людини. Суддя розказав про відмінності та співвідношення цих категорій, аналогію права та аналогію закону, їх значення у регулюванні суспільних відносин.

Семен Стеценко розказав учням про інститут юридичної відповідальності: сутність та загальні риси, принципи та види, обставини, що виключають юридичну відповідальність.

Про права і свободи людини й громадянина говорив Володимир Кравчук з учнями 10-х класів. Він акцентував увагу на положеннях Конституції України, у статті 3 якої визначено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю», а «утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави».

Активність учнів, яка виразилася через їх запитання до суддів, висловлені коментарі та роздуми, є свідченням інтересу дітей до навчального процесу, а для суддів ВС у КАС – стимулом продовжувати співпрацювати зі школярами, ділячись своїми знаннями й досвідом.

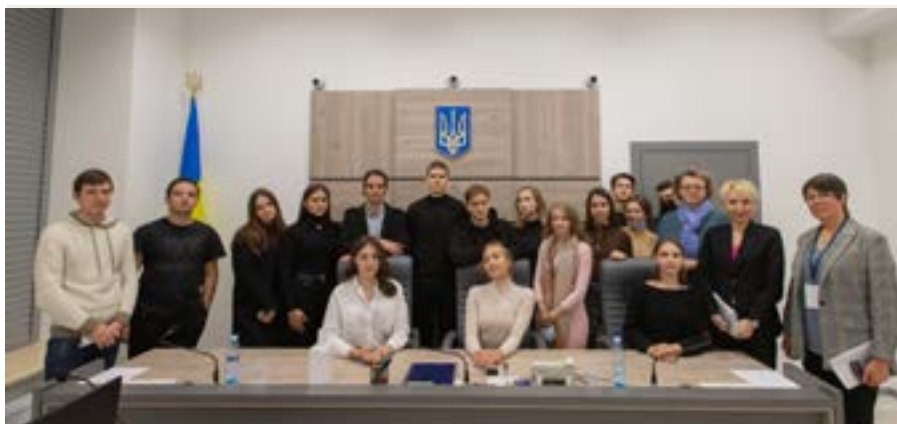
ДІАЛОГ ЗІ СТУДЕНТСТВОМ

Важливим фактором набуття необхідного досвіду студентами-юристами є проходження практики в умовах майбутньої професійної діяльності. У 2021 році в КАС ВС практику пройшли 2 студенти. У суді всіляко сприяють закріпленню теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуттю та вдосконаленню практичних навичок, формуванню та розвитку вміння ухвалювати самостійні рішення в умовах конкретної

ситуації. У такий спосіб суд бере участь у підготовці майбутніх професійних кадрів і поширює інформацію про діяльність суду.

Особливою подією були екскурсії, які проводилися в приміщенні суду. У 2021 році КАС ВС відвідали студенти Київського національного університету технологій та дизайну зі спеціальності «Право» (18 осіб) та студенти юридичного факультету Національного авіаційного університету (20 осіб).

Студенти мали змогу поспілкуватися із суддями та працівниками суду, дізнатися про історію становлення адміністративного судочинства в Україні, специфіку роботи суду, відчути себе в ролі працівника суду, відвідати окремі структурні підрозділи.

Ще одним каналом зв'язку зі студентською молоддю є проведення лекцій.

У межах щорічних Днів Українського католицького університету з нагоди початку нового академічного

року суддя Мирослава Білак виступила з лекцією «Правовладдя як передумова позитивних змін для майбутнього країни».

Суддя пояснила, що відповідно до принципу верховенства права (правовладдя) дії суб'єкта владних повноважень повинні бути не тільки законними, а й правними, людина має бути почутою, а ставлення до неї – неупередженим.

МЕДІААКТИВНІСТЬ

КАС ВС інформує про кожен крок своєї діяльності: про справи, призначені до розгляду, про ухвалені судові рішення та їх огляди, про статистичні показники надходження та розгляду судових справ, про заходи, які організовує суд, і заходи, в яких судді ВС

у КАС беруть активну участь, про публікації суддів, а також про діяльність у позаробочий час.

У 2021 році комунікативний супровід діяльності КАС ВС характеризується такими показниками.

Результат оперативного інформування про розгляд резонансних справ:

- зменшення кількості звернень, зокрема, ЗМІ щодо стану розгляду цих справ;
- скорочення ризику спотворення громадської

думки та викривленої подачі інформації щодо розгляду цих справ;

- збільшення нейтральних або позитивних коментарів щодо судових рішень.

ДОСТУПНИЙ СУД

ВЕБСТОРІНКА ВС
НА ВЕБПОРТАЛІ «СУДОВА ВЛАДА
УКРАЇНИ»
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.UA/
SUPREME/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/)

ОФІЦІЙНИЙ АКАУНТ ВС
В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK
[HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/
SUPREMECOURT.UA/](https://www.facebook.com/supremecourt.ua/)

СПИСОК СПРАВ, ПРИЗНАЧЕНИХ
ДО РОЗГЛЯДУ
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.UA/
SUPREME/GROMADYANAM/KAS/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/kas/)

АКАУНТ У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ
INSTAGRAM
[HTTPS://WWW.INSTAGRAM.COM/
SUPREMECOURT_UA/](https://www.instagram.com/supremecourt_ua/)

СТАН РОЗГЛЯДУ СПРАВ
[HTTPS://COURT.GOV.UA/FAIR/SUD9921/](https://court.gov.ua/fair/sud9921/)

ОФІЦІЙНИЙ АКАУНТ ВС
У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ TWITTER
[HTTPS://TWITTER.COM/
SUPREMECOURT_UA](https://twitter.com/supremecourt_ua)

СПИСОК АВТОМАТИЧНО РОЗПОДІЛЕНИХ
СПРАВ
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.
UA/SUPREME/GROMADYANAM/
AUTOASSIG_KAS/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/autoassig_kas/)

ОФІЦІЙНИЙ КАНАЛ У TELEGRAM
[HTTPS://T.ME/SUPREMECOURTUA](https://t.me/supremecourtua)

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР СУДОВИХ
РІШЕНЬ
[HTTP://WWW.REYESTR.COURT.GOV.UA/](http://www.reyestr.court.gov.ua/)

ОФІЦІЙНИЙ КАНАЛ У YOUTUBE
[HTTPS://BIT.LY/3GTGCLJ](https://bit.ly/3GTGCLJ)

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3	Організаційне забезпечення	28
ПРО СУД	4	Управління документами	28
Завдання	4	Забезпечення проведення	
Особливості суду	4	судових засідань	29
Керівництво суду	5	Внутрішня комунікація	30
Суддівський корпус	5	КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ	32
Суддівське самоврядування	9	Співробітники	32
Апарат суду	10	Підвищення професійного рівня	33
СУДОВА СТАТИСТИКА	12	ПОДІЇ ТА СПІВПРАЦЯ	35
Загальні показники роботи	12	Дні адміністративної юстиції України	35
Позовне провадження	13	Науково-практичні заходи	40
Апеляційне провадження	13	Співпраця	41
Касаційне провадження	14	Зустрічі	42
СУДОВА ПРАКТИКА	16	КОМУНІКАЦІЯ ІЗ СУСПІЛЬСТВОМ	44
Правові висновки у зразкових справах	16	Розгляд запитів і звернень громадян	44
Правові висновки судових палат	17	Діалог з юридичною спільнотою	45
Правові висновки об'єднаної палати	24	Дітям про суд	47
ДІЯЛЬНІСТЬ АПАРАТУ СУДУ	26	Діалог зі студентством	48
Управління персоналом	26	Медіаактивність	49
Нормативно-правове забезпечення	27	ДОСТУПНИЙ СУД	50

КАСАЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ

📍 м. Київ, вул. Московська, 8, корп. 5, 01029

☎ (044) 280-43-30, факс 280-85-40

🏠 <http://supreme.court.gov.ua/supreme>

✉ kas@supreme.court.gov.ua

ВИДАВЕЦЬ: ТОВ «ВД "ДАКОР"»

Свід. ДК № 4349 від 05.07.2012

📍 м. Київ, просп. Степана Бандери, 20-а, 04655

☎ (044) 461-85-06

✉ vd_dakor@ukr.net

🏠 <http://dakor.kiev.ua>